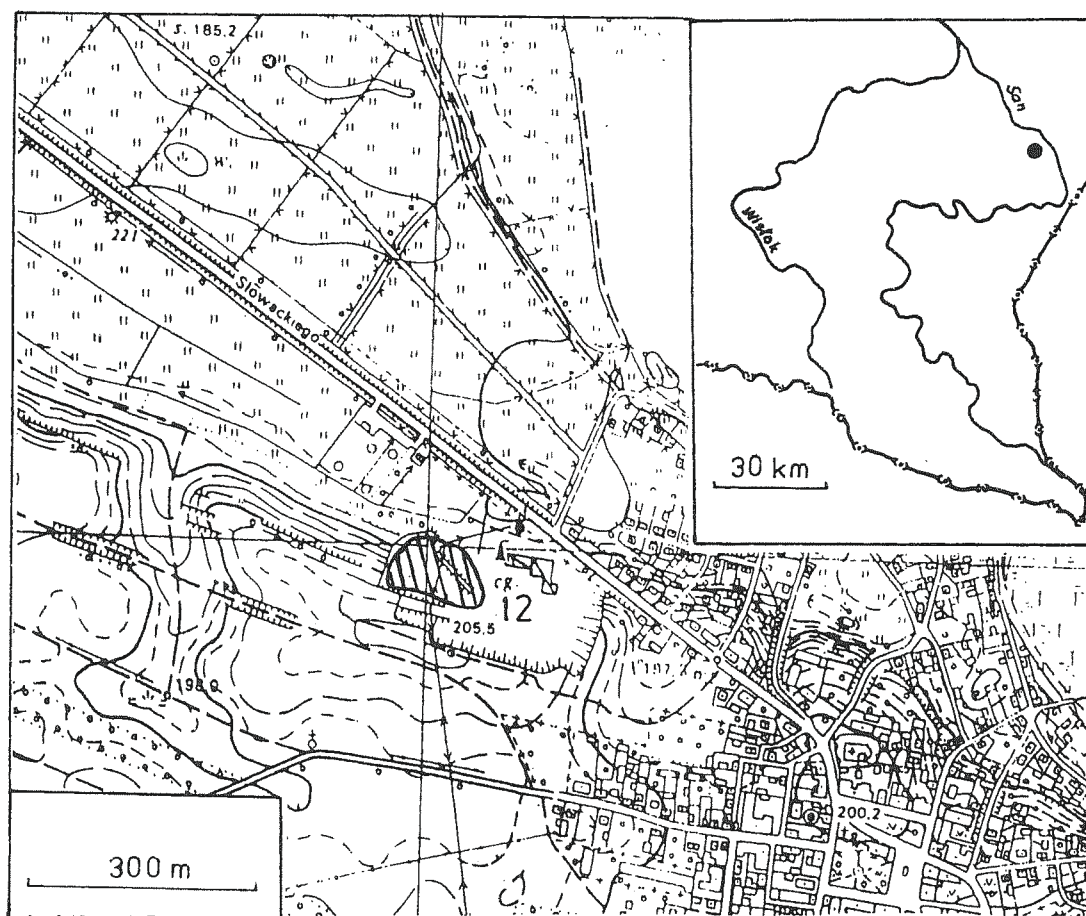

Joanna Podgórska-Czopek

Materiały z ratowniczych badań wykopaliskowych na stanowisku 12 w Radymnie, pow. Jarosław (lata 1958–1961)

Stanowisko położone jest na terenie cegielni w płu-zach. części Radymna na niewielkim wyniesieniu nadzalewowej terasy Sanu (ryc. 1). Zajmuje powierzchnię około 1 ha. Odkryte zostało w 1958 r. przez Antoniego Kunysza, który w skarpie wybierzyska zauważył obecność niszczonego obiektów pradziejowych. W tym samym roku podjęto badania wykopaliskowe, które kontynuowano w latach 1959–1961. Miały one charakter wybitnie ratowniczy. Ograniczo-

no się do zabezpieczenia i eksploracji obiektów rysujących się w ścianie wybierzyska. Jedynie w sezonach 1960 i 1961 zakres prac był nieco szerszy. Badania prowadzono w obrębie siatki arowej wytyczonej wzdłuż granicy terenu niszczzonego. Przebadano wówczas około 3,5 ara. W latach 1958 i 1959 pracami kierował Antoni Kunysz, a w 1960 i 1961 – Jerzy Wielowiejski. Materiał z tych badań znajdujący się w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie jest przedmiotem ni-

Ryc. 1. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Lokalizacja stanowiska

Abb. 1. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Lokalisierung der Fundstelle

Рис. 1. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. Местонахождение памятника

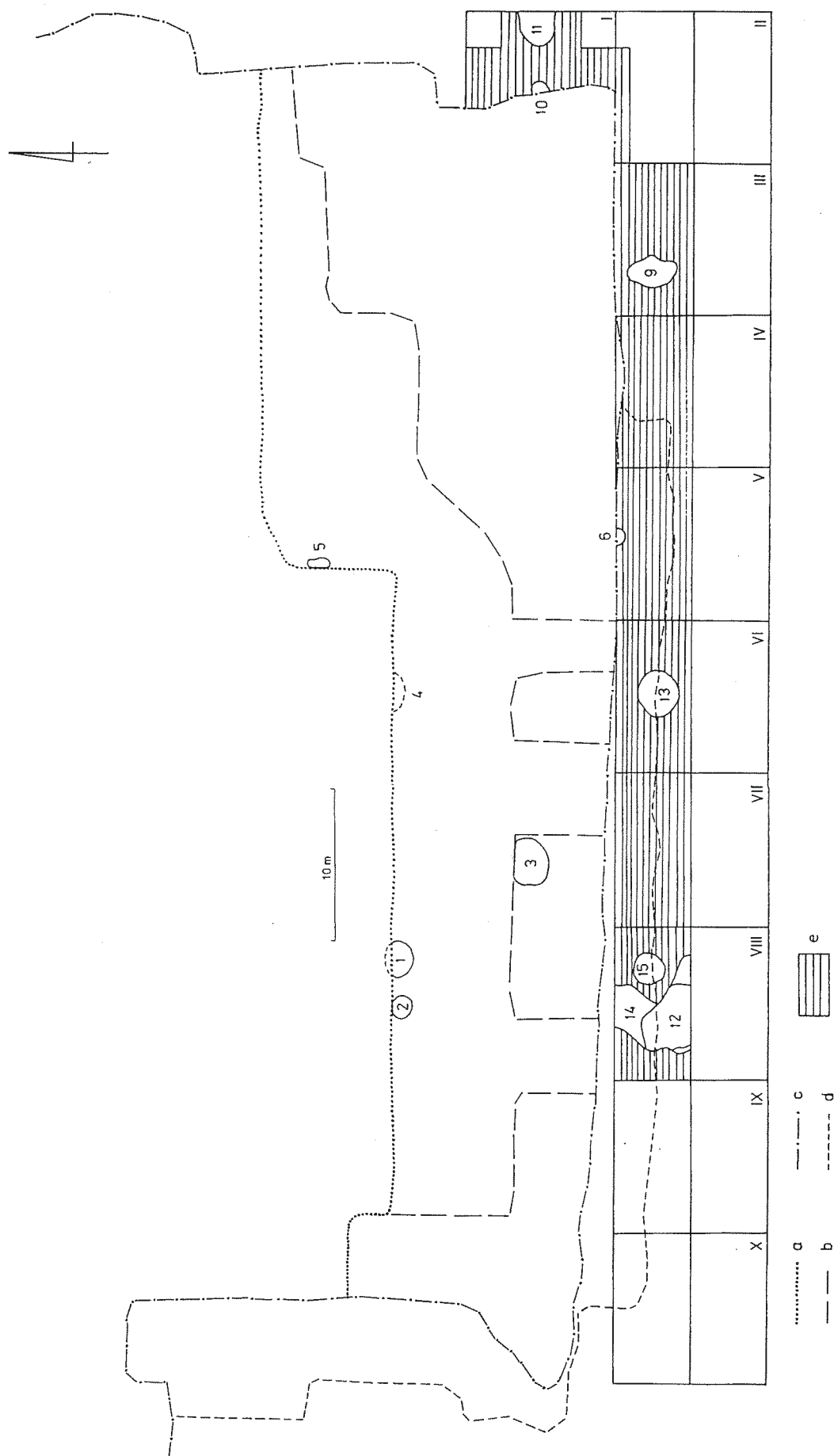

Рис. 2. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Plan przebadanej części osady z naniesionymi obiektami; a – granica terenu zniszczonego w roku 1958, b – granica terenu zniszczonego w roku 1959, c – granica terenu zniszczonego w roku 1960, d – granica terenu zniszczonego w roku 1961, e – teren przebadany w latach 1960, 1961

Abb. 2. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Plan des erforschten Siedlungsteils mit den markierten Objekten; a – Grenze des 1958 zerstörten Gebietes, b – Grenze des 1959 zerstörten Gebietes, c – Grenze des 1960 zerstörten Gebietes, d – Grenze des 1961 zerstörten Gebietes, e – das in den Jahren 1960, 1961 erforschte Gebiet

Рис. 2. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План исследованной части поселения с нанесенными объектами: а – граница территории, уничтоженной в 1958 г., б – граница территории, уничтоженной в 1959 г., в – граница территории, уничтоженной в 1960 г., г – граница территории, уничтоженной в 1961 г., е – территория, исследованная в 1960, 1961 гг.

niejszego opracowania. W latach późniejszych kilkakrotnie przeprowadzano inspekcje stanowiska (m.in. 1977 – S. Lewandowski, 1978 – A. Koperski) zbierając z powierzchni nieliczne fragmenty ceramiki, głównie kultury przeworskiej. W 1996 roku Michał Proksa prowadził tam ratownicze badania wykopaliskowe (materiały w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyśle).

Stanowisko, będące osadą kultury przeworskiej, zaraz po swoim odkryciu było wielokrotnie cytowane w literaturze; głównie w publikacjach o charakterze sprawozdawczym (J. Wielowiejski 1961, s. 41, T. Aksamit 1962, s. 43) oraz w zestawieniach stanowisk i materiałów kultury przeworskiej z terenu Polski południowo-wschodniej (M. Aleksiewicz 1958, s. 51, K. Moskwa 1961, s. 90, J. Wielowiejski 1961, s. 104).

Wg dziennika badań, w latach 1958–61 odkryto 11 obiektów pradziejowych (nr 1–6, 9–13, ryc. 2). Obiekty oznaczone numerami 7 i 8 okazały się śladami ognisk związanych z przebiegającymi w tym miejscu okopami austriackimi z czasów I wojny światowej. W miarę pełną dokumentacją opisową lub rysunkową dysponujemy dla obiektów 2,

3, 5, 6, 9–11, 13. Braki wynikają zapewne z faktu, że stanowisko było silnie zniszczone co wpłynęło na charakter i sposób prowadzenia prac. Stąd też zapewne trudności z bliższym przyporządkowaniem pewnej części materiału zabytkowego. Dotyczy to zwłaszcza lat 1958 i 1959. Badania prowadzone w ćwiartkach A i B ara VIII przyniosły odkrycie znacznej ilości materiału ceramicznego. Autor badań wiąże go z lokalizowanym tutaj obiektem nr 12, jednak analiza dokumentacji rysunkowej wyraźnie pokazuje obecność na tym obszarze trzech (?) jam z których jedna jest zapewne wcześniejsza, być może związana z kulturą trzciniecką, na co wskazywałoby występowanie pewnej ilości materiału ceramicznego charakterystycznego dla tej kultury. Dwa nowe obiekty oznaczono kolejnymi numerami 14 i 15.

Niezbyt jasno przedstawia się także stratygrafia stanowiska. W dokumentacji rysunkowej obserwujemy bardzo prosty układ, praktycznie dwóch warstw. Rysunki pozbawione są jednak stosownych opisów. Wydaje się, że obiekty występowały tuż pod warstwą humusu bez wyraźnych śladów warstwy kulturowej.

OBIEKTY

Obiekt 1 (ryc. 3)

Wyraźny zarys poziomy uchwycono na głębokości 60 cm. Była to owalna jama o wymiarach 1,90x2,40 m, profil nieckowaty o intensywnie czarnym wypełnisku i miąższości 1,30 m.

Z roku 1958, w którym badane były obiekty 1 i 2, pochodzi pewna ilość materiału, głównie ceramicznego, zupełnie nieoznaczonego lub z adnotacją: „wykop I” (nie znamy jego dokładnej lokalizacji) albo z podaniem tylko głębokości. Wydaje się, że część tego materiału może pochodzić z obiektu 1 chociaż w niniejszym opracowaniu z konieczności uznano go za materiał „luźny”.

Obiekt 2 (ryc. 4)

Na głębokości 0,60 m rysował się jako prawie okrągłe zaciemnienie o średnicy około 1,70 m. Niżej zarys staje się bardziej zbliżony do czworokąta. Nieliczne fragmenty ceramiki i kości zwierzęce wystąpiły w warstwie 0,60–0,80 m, poniżej stwierdzono obecność licznych, drobnych grudek polepy. Na głębokości 1,40 m wystąpiło czworokątne w zarysie palenisko kamienne. Kamienie, głównie wapienne i granitowe, były silnie przepalone. W obrębie paleniska wystąpiły drobne węgle drzewne, polepa i kilka kości zwierzęcych. Wypełnisko miało kształt czworokątny, dołem lekko rozszerzający się o miąższości 1,40 m.

Inwentarz:

1. Wąska blaszka brązowa o długości około 5 cm i szerokości 0,5 cm (tabl. I, 2). 2. Fragment wylewu płytkiej, lekko profilowanej miseczki (czarki?) toczzonej na kole, powierzchnie siwe, gładkie, glina bez domieszki schudzającej (tabl. I, 1). 3. 1 środkowy fragment prawdopodobnie tego samego naczynia. 4. Fragment wylewu naczynia lepionego ręcznie zdobionego na krawędzi ukośnymi nacięciami, powierzchnie ceglaste, gładkie, domieszka szamotu (tabl. I, 3). 5. 6 drobnych, małocharakterystycznych fragmentów naczyń lepionych ręcznie o brunatnych, lekko szorstkich powierzchniach, domieszka tłucznia.

Obiekt 3 (ryc. 5)

Został częściowo uszkodzony. W skarpie wybierzyska rysował się nieckowaty profil o głębokości około 0,90 m. W rzucie poziomym,

na głębokości 0,60 m, obiekt miał owalny kształt – 3,0x2,40 m. Najwięcej ceramiki pochodziło z warstwy 0,60–0,80 m. W warstwie 0,80–1,0 m fragmenty ceramiki były mniej liczne. Wg dziennika badań odkryto tutaj czaszkę psa (?), której nie odnaleziono w zbiorach. Na dnie jamy (głębokość 0,90 m) zalegała około 10-centymetrowa warstwa popiołu.

Inwentarz:

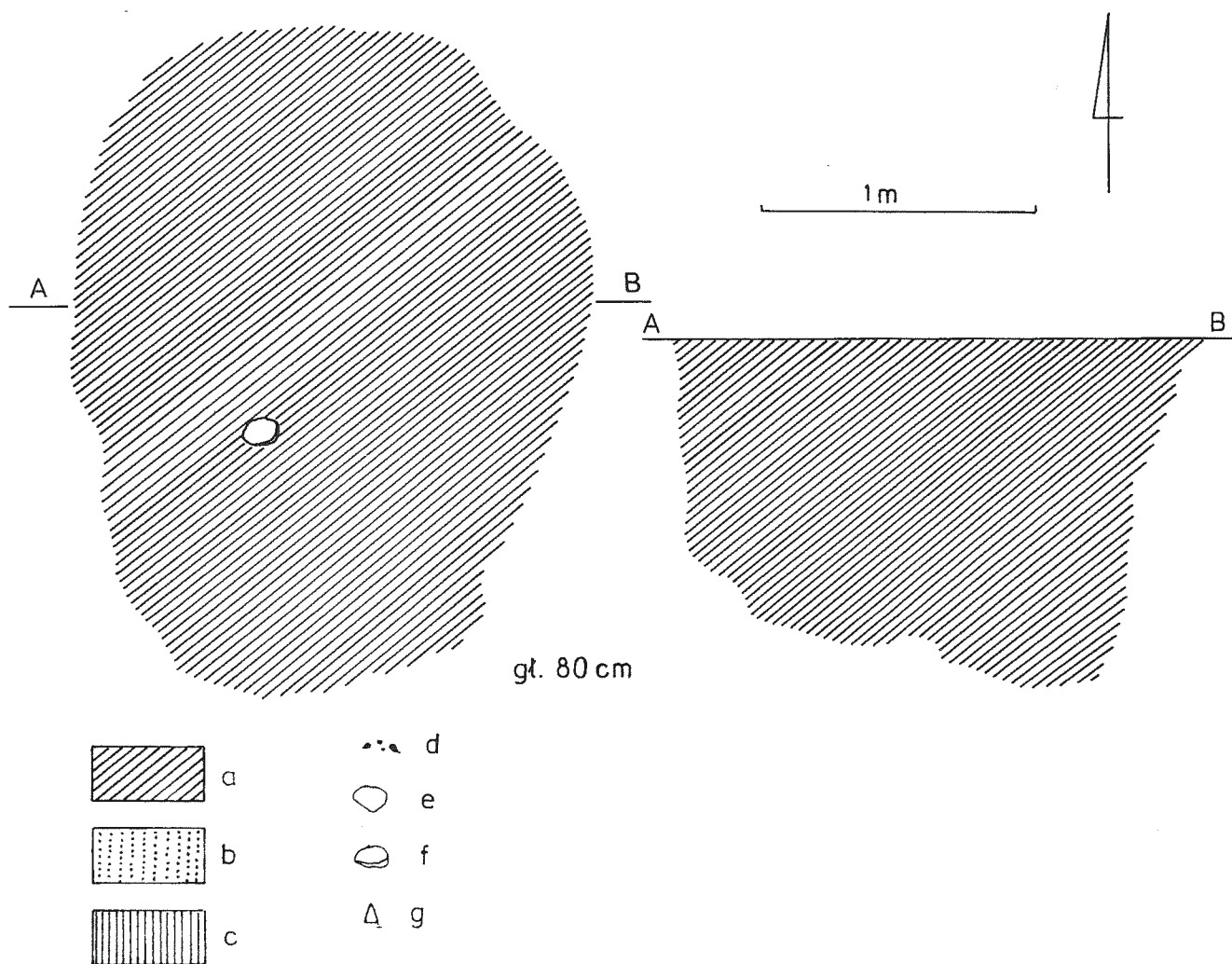
1. Nóż żelazny, bardzo silnie skorodowany, długość: 11,5 cm (tabl. I, 7). 2. Fragment górnej części naczynia toczzonego na kole o lekko wychylonej krawędzi, poniżej ornament wyświecanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. I, 5). 3. Fragment silnie wyodrębnionego, płaskiego dna toczzonego na kole, powierzchnia zewnętrzna ciemnoszara, wewnętrzna prawie czarna, gładka, niewielka domieszka miki, średnica dna: 8 cm (tabl. I, 8). 4. 6 drobnych fragmentów środkowych partii naczyń toczonych na kole, powierzchnie siwe gładkie. 5. Fragment prostego dna naczynia lepionego ręcznie, powierzchnie brunatne, szorstkie ze śladami wtórnego przepalenia, domieszka tłucznia i szamotu(?), średnica dna: 10 cm (tabl. I, 4). 6. Fragment dna naczynia lepionego ręcznie o cechach analogicznych jak opisany wyżej (tabl. I, 6). 7. Fragment górnej części naczynia garnekowatego lepionego ręcznie o lekko wychylonej krawędzi, powierzchnie szarobrunatne ze śladami okopceń, gładkie, nierówne, domieszka tłucznia, średnica wylewu: 12 cm (tabl. I, 9). 8. Mały fragment środkowej części naczynia lepionego ręcznie o czernionych, gładkich powierzchniach bez wyraźnej domieszki schudzającej. 9. 32 drobne fragmenty naczyń lepionych ręcznie o brunatnych, szorstkich powierzchniach, domieszka tłucznia lub tłucznia i szamotu.

Obiekt 4 (ryc. 6)

Nie został prawdopodobnie przebadany. Zarejestrowano jedynie profil obiektu widoczny w ścianie wybierzyska. Miał on kształt nieckowaty o miąższości 0,40 m i długości 2,50 m. W jego zachodniej części wystąpiło skupisko polepy będące zapewne pozostałością paleniska.

Inwentarz:

Brak materiału zabytkowego.

Ryc. 3. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profil obiektu 1: a – ziemia czarna, b – warstwa z popiołem, c – ziemia brunatna, d – węgiel drzewny, e – polepa, f – kamienie, g – ceramika

Abb. 3. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 1: a – schwarze Erde, b – eine Schicht mit Asche, c – braune Erde, d – Holzkohle, e – Bekleidung, f – Steine, g – Keramik

Рис. 3. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрез объекта 1: а – черная земля, b – слой с золой, c – коричневая земля, d – древесный уголь, e – обмазка, f – камни, g – керамика

Obiekt 5

Zaznaczony został jedynie na planie ogólnym stanowiska (ryc. 2). Prawdopodobnie nie był badany. Wg rysunku miał owalny zarys o wymiarach ok. 0,60x1,40 m.

Obiekt 6 (ryc. 7)

Zachował się jedynie w części (2,20x0,70). Była to prawdopodobnie owalna, nieckowata w profilu jama. Intensywnie czarne wypełnisko w którym stwierdzono grudy polepy i węgiel drzewny miało miąższość 1 m.

Inwentarz: 1. 2 fragmenty naczyń toczonych na kole z ornamentem wświecanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. I, 10, 11). 2. Bardzo mały fragment wylewu naczynia toczonego na kole, powierzchnie czarne, gładkie. 3. 8 drobnych fragmentów naczyń toczonych na kole o siwych, gładkich powierzchniach w tym brzeg i fragment ze śladami ornamentu w postaci wświecanej kratki. 4. 11 wtórnie przepalonych fragmentów naczyń lepionych ręcznie.

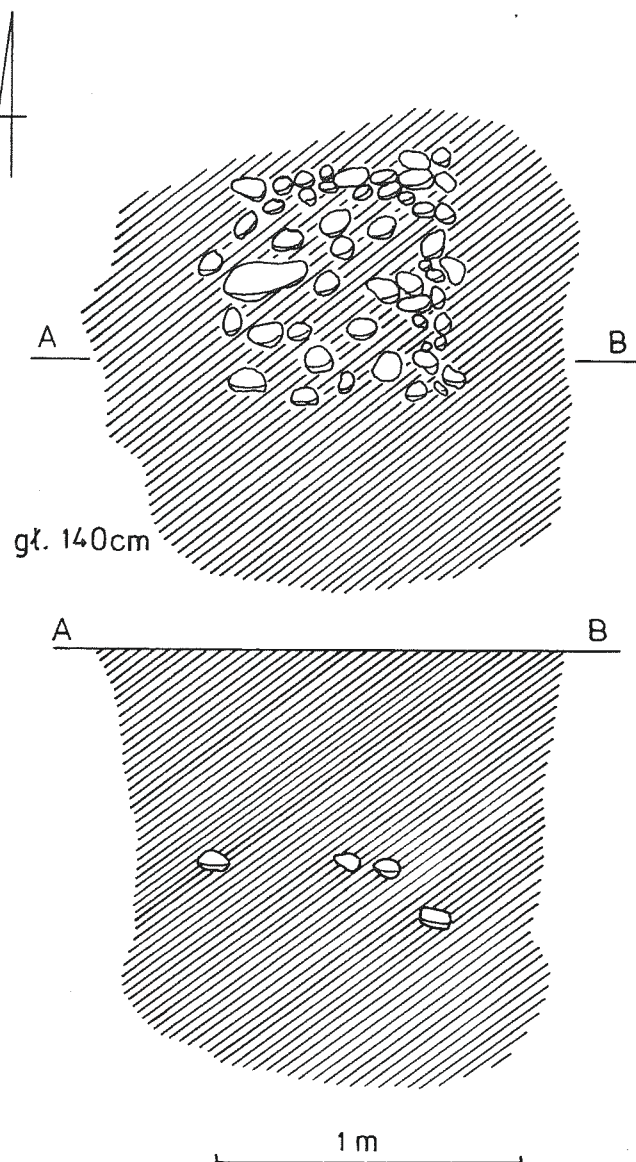
Obiekt 9 (ryc. 8)

Zarys uchwycono już na głębokości 0,40 m. Była to owalna jama o wymiarach 2,20x3,50 m. Intensywnie czarne wypełnisko przesycone było węglem drzewnym, stwierdzono tu również znaczną ilość polepy, kości zwierzęcych i ceramiki. W przekroju miało kształt nieregularnej niecki o miąższości około 1,20 m. Wg dziennika badań, w pld.-zach. części obiektu miało się znajdować palenisko (1,00x1,20 m) „...wyłożone grudami polepy i otoczkami...” o głębokości około 0,90 m. W obrębie paleniska wystąpił węgiel drzewny, kości zwierzęce i fragmenty ceramiki. Brak dokumentacji rysunkowej paleniska.

Inwentarz:

1. Fragment wylewu naczynia toczonego na kole o pogrubionej, lekko wywiniętej krawędzi, tuż pod krawędzią dwie poziome linie powstałe prawdopodobnie w trakcie toczenia naczynia, poniżej bardzo słabo widoczny ornament wświecanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie, silnie starte (tabl. II, 3). 2. Fragment brzegowej czę-

B

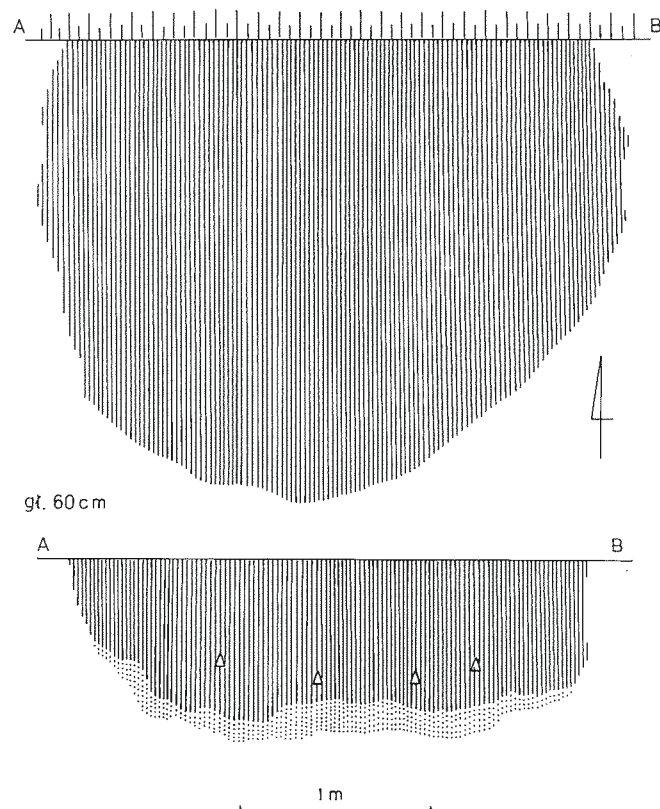

Ryc. 4. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profil obiektu 2

Abb. 4. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 2

Рис. 4. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрез объекта 2

ści naczynia toczzonego na kole ze śladem po taśmowatym uchwycie, powierzchnia siwa, gładka (tabl. II, 7). 3. Mały fragment wylewu naczynia toczzonego na kole, powierzchnia siwa, gładka (tabl. II, 5). 4. 2 fragmenty środkowych części naczyń toczonych na kole z ornamentem wyswieceanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. II, 8, 11). 5. Fragment górnej części cienkościennej czarki lub misy o baniastym brzuscu, powierzchnie siwe, zewnętrzna bardzo gładka (tabl. II, 10). 6. Fragment górnej części naczynia toczzonego na kole o pogrubionej, lekko wywiniętej krawędzi, poniżej ornament wyswieceanej kratki ujętej w dwie poziome linie ryte, powierzchnie siwe, gładkie, średnica wylewu: około 16 cm (tabl. II, 14). 7. Fragment górnej części naczynia toczzonego na kole o pogrubionej, lekko wywiniętej krawędzi, poniżej wałek plastyczny i ornament wyswieceanej kratki ujętej w dwie poziome linie ryte, powierzchnie siwe,

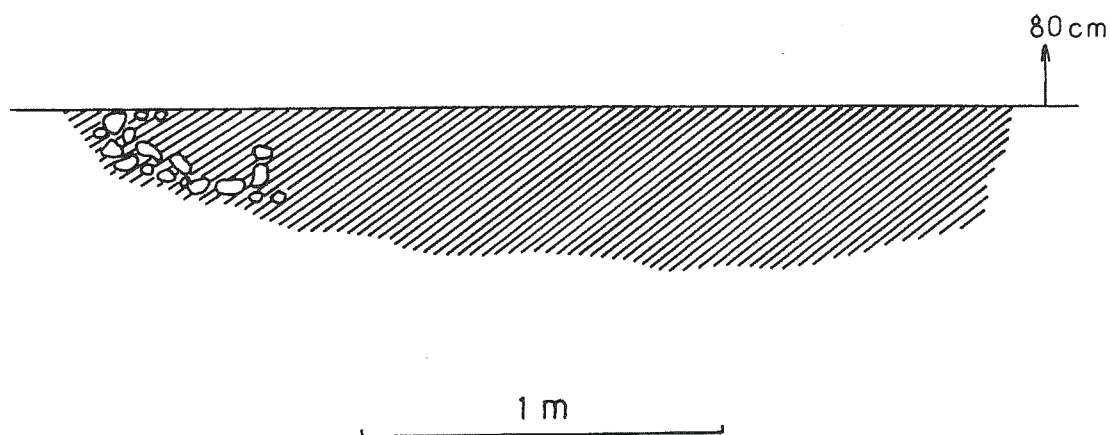

Ryc. 5. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profil obiektu 3

Abb. 5. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 3

Рис. 5. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрез объекта 3

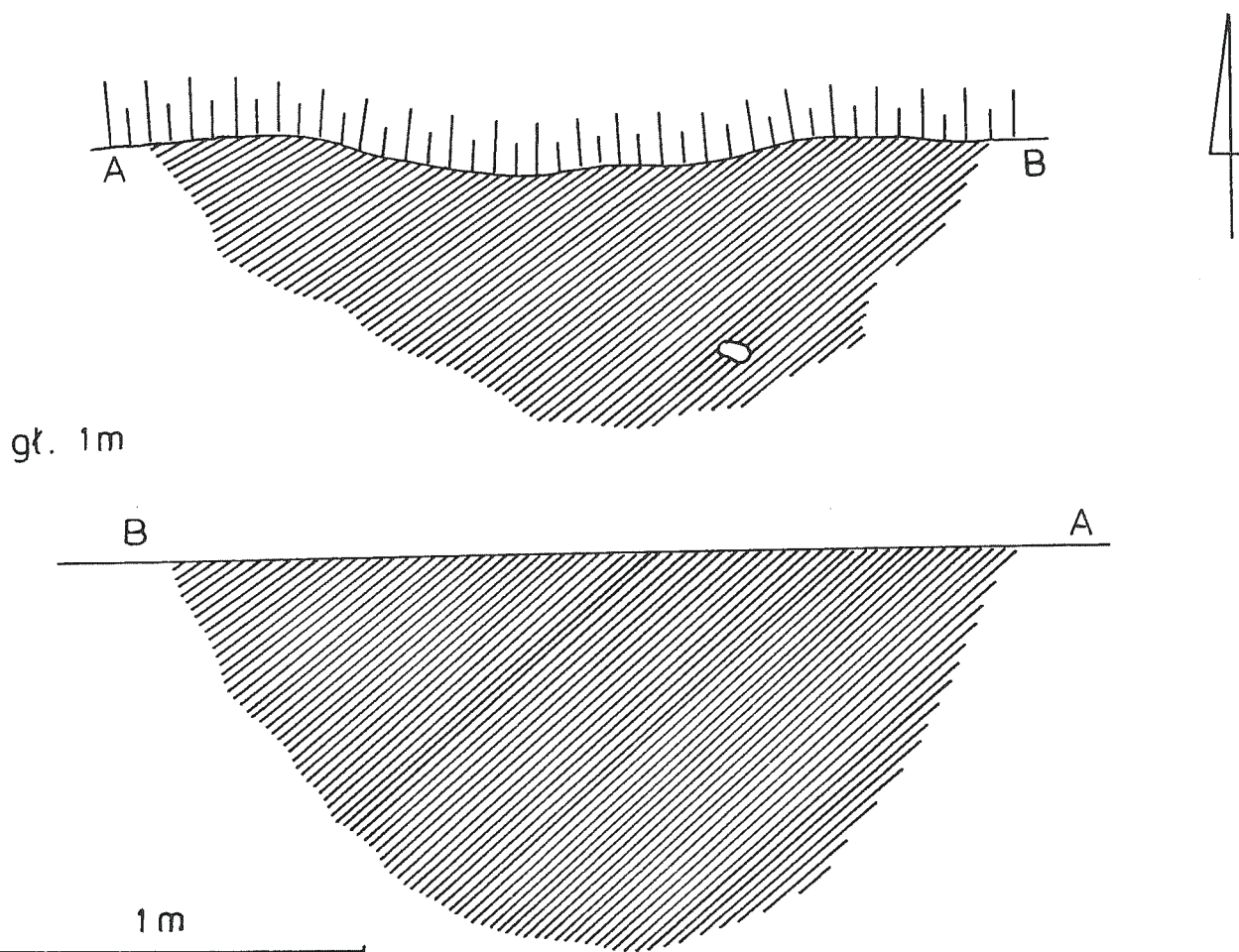
gładkie, średnica wylewu: 16 cm (tabl. II, 15). 8. 32 małocharakterystyczne, drobne fragmenty naczyń toczonych na kole, powierzchnie siwe, gładkie. 9. Fragment górnej części naczynia bardzo starannie wykonanego, prawdopodobnie ręcznie, krawędź lekko wychylna, na szyjce dwie poziome linie ryte, powierzchnie brunatne, gładkie, duża ilość domieszki tłucznia i szamotu, średnica wylewu: 14,5 cm (tabl. II, 17). 10. 2 fragmenty brzegu naczynia lepienego ręcznie o lekko wywiniętej krawędzi, powierzchnie ceglaste, gładkie, domieszka drobnego tłucznia i szamotu (tabl. II, 1). 11. Fragment wylewu naczynia lepienego ręcznie o wywiniętej krawędzi, powierzchnie brunatne, dość gładkie, domieszka miki i szamotu (tabl. II, 4). 12. Fragment asymetrycznej, pustej stopki naczynia lepienego ręcznie, powierzchnie brunatnoceglaste, szorstkie, domieszka szamotu i tłucznia, średnica stopki: około 5,5 cm (tabl. II, 2). 13. Fragment dna naczynia lepienego ręcznie, powierzchnie szarobrunatne, szorstkie, domieszka drobnego szamotu i tłucznia (tabl. II, 6). 14. 2 fragmenty wylewów naczyń o technologii jak ww. (tabl. II, 9, 12). 15. Fragment wylewu naczynia grubościennego lepienego ręcznie o lekko wywiniętej krawędzi, powierzchnie brunatne, szorstkie, nierówne, domieszka szamotu (tabl. II, 13). 16. Fragment dna naczynia lepienego ręcznie o brunatnych, szorstkich powierzchniach, domieszka grubego tłucznia (tabl. II, 16). 17. Dolna część naczynia uformowana w stopkę, ślady silnego przepalenia, średnica stopki: 7 cm (tabl. II, 18). 18. 3 małe fragmenty naczyń lepienych ręcznie o czernionych, gładkich powierzchniach. 19. 76 fragmentów naczyń lepienych ręcznie o brunatnych szorstkich

Ryc. 6. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Profil obiektu 4

Abb. 6. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Profil des Objekts 4

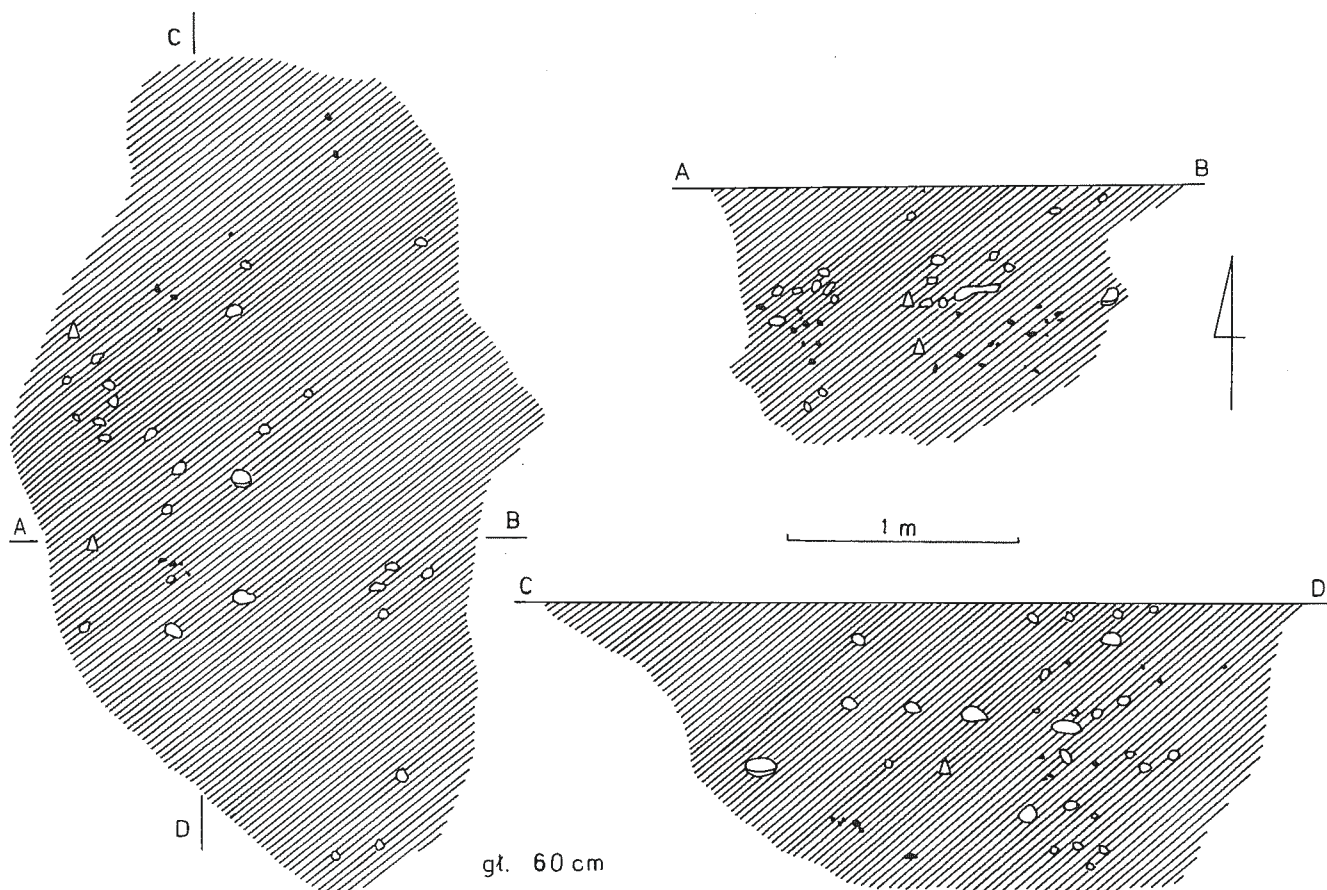
Рис. 6. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. Разрез объекта 4

Ryc. 7. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profil obiektu 6

Abb. 7. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 6

Рис. 7. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрез объекта 6

Ryc. 8. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profile obiektu 9

Abb. 8. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 9

Рис. 8. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрезы объекта 9

i gładkich powierzchniach w tym 3 małe fragmenty den i 1 fragment wylewu, domieszki tłucznia, tłucznia i szamotu oraz miki, na kilku-nastu fragmentach ślady wtórnego przepalenia.

Obiekt 10 (ryc. 9)

Co najmniej w połowie zniszczony. Widoczny w ścianie wybijarskiej profil miał regularny nieckowaty kształt o głębokości około 0,60 m. Pierwotnie była to prawdopodobnie owalna jama. Zachowana część miała wymiary: 1,70x0,90 m.

Inwentarz:

1. Dolna część naczynia toczonego na kole, wyodrębnione pierścieniowate dno przechodzi w baniasty brzusiec, powierzchnie siwe, gładkie, średnica dna: 10,5 cm (tabl. III, 1). 2. Pierścieniowate dno naczynia toczonego na kole, powierzchnia zewnętrzna czarna, wewnętrzna szara gładka, średnica dna: 6,5 cm (tabl. III, 2). 3. Fragment górnej części naczynia toczonego na kole, krawędź lekko wywinięta, brzusiec dwustożkowaty pokryty w górnej części ornamentem dość nieregularnej wyświecanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. III, 3). 4. Fragment górnej części naczynia wazowatego o rozchylonym wylewie, górna część brzusca pokryta wyświecaną kratką, powierzchnie siwe, gładkie, częściowo starte, średnica wylewu: 20 cm (tabl. III, 4). 5. 5 drobnych fragmentów naczyń toczonych na kole w tym fragment bardzo zniszczonego wylewu, powierzchnie siwe, gładkie. 6. 28 małocharakterystycznych fragmentów naczyń lepionych ręcznie, powierzchnie brunatne, szorstkie, domieszka tłucznia, miki i szamotu, 3 fragmenty zostały wtórnie

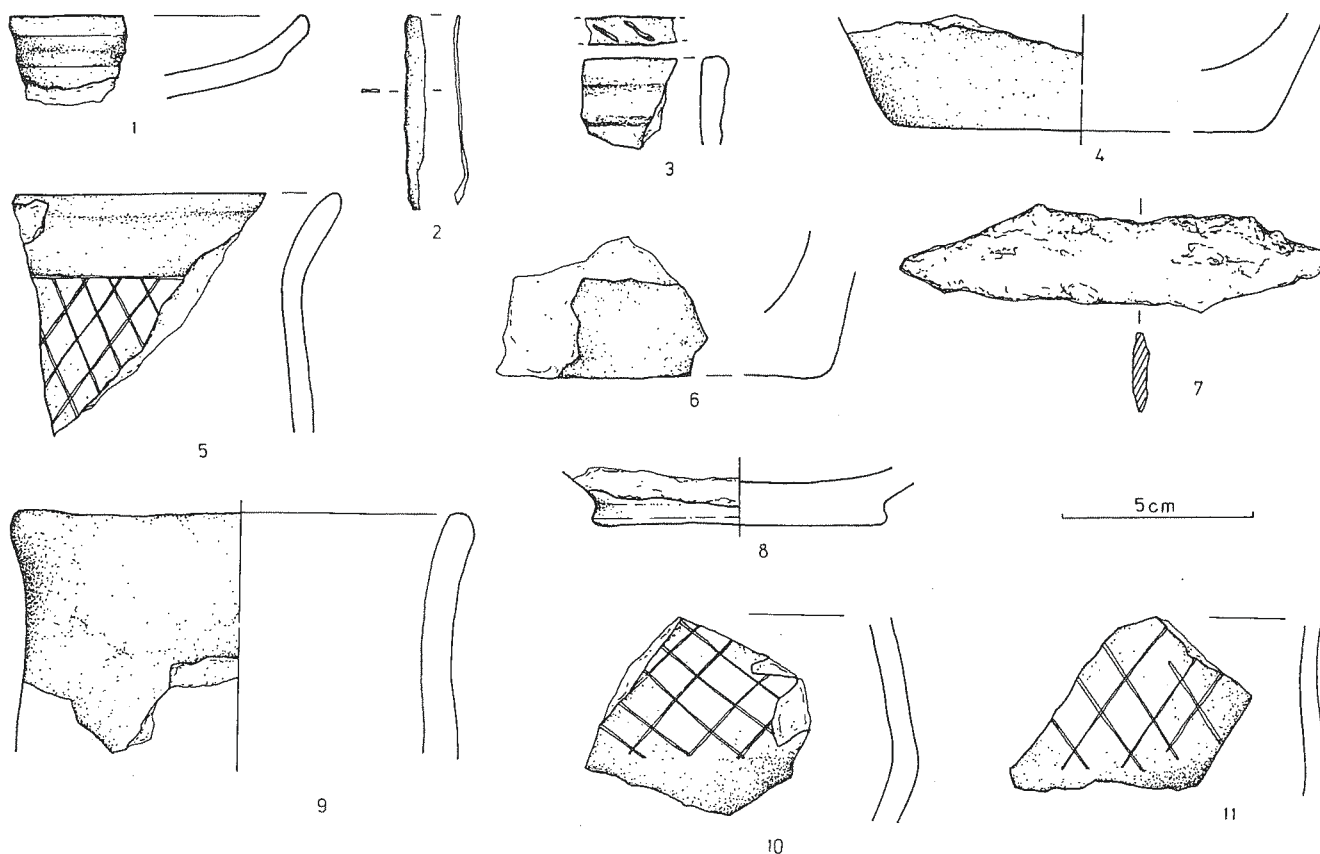
przepalone. 7. Fragment naczynia zasobowego, powierzchnie ceglaste, lekko szorstkie, domieszka tłucznia.

Obiekt 11 (ryc. 10)

Badano jedynie część obiektu leżącą w obrębie ara I. Była to owalna w zarysie jama. Przebadana część miała wymiary: 2,60x2,40 m. W nieckowatym, ciemnym wypełnisku o głębokości 0,70 m wystąpiła duża ilość polepy oraz materiał ceramiczny.

Inwentarz:

1. Górna część naczynia toczonego na kole, krawędź pogrubiona, wywinięta, poniżej delikatne, poziome żeberko ograniczające od góry ornament w postaci wyświecanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie, średnica wylewu: 18 cm (tabl. IV, 1). 2. Fragmenty górnych części dwóch naczyń toczonych na kole o wywiniętych krawędziach, poniżej ornament wyświecanej kratki ograniczony od góry poziomą linią rytą, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. IV, 2, 4). 3. Fragmenty dwóch den pierścieniowatych toczonych na kole, powierzchnie siwe, gładkie, średnica dna: 10 cm (tabl. IV, 7) i 9 cm (tabl. IV, 8). 4. Fragment ostro profilowanego, cienkościenne naczynia toczonego na kole, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. IV, 9). 5. 2 fragmenty wylewów naczyń lepionych ręcznie o brunatnych, szorstkich powierzchniach, domieszka szamotu i tłucznia (tabl. IV, 3, 6). 6. Fragment górnej części naczynia lepionego ręcznie o baniastym brzuscu i prawie prostej krawędzi, powierzchnie brunatne, „gruzelkowate”, domieszka tłucznia (tabl. IV, 10). 7. Przydenne fragmenty naczynia lepionego ręcznie z wyraźnymi śladami ognia-

Tabl. I. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Materiał zabytkowy z obiektu 2 (1–3), obiektu 3 (4–9), obiektu 6 (10, 11)

Taf. I. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Fundmaterial aus dem Objekt 2 (1–3), 3 (4–9), 6 (10, 11)

Табл. I. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. Вещевой материал из объекта 2 (1–3), объекта 3 (4–9), объекта 6 (10, 11)

tania tuż przy dnie, powierzchnie brunatne, zewnętrzna obmazywana pionowo, domieszka tłucznia i szamotu, średnica dna: około 18 cm (tabl. IV, 5). 8. 20 drobnych fragmentów naczyń toczonych na kole w tym 1 fragment wylewu, powierzchnie siwe, gładkie. 9. 3 fragmenty ręcznie lepionych naczyń o czernionych, gładkich powierzchniach bez wyraźnej domieszki schudzającej. 10. 63 małocharakterystyczne fragmenty naczyń lepionych ręcznie o brunatnych i szarobrunatnych powierzchniach, domieszka tłucznia i szamotu.

Obiekty 12, 14, 15 (ryc. 11)

Zgodnie z dokumentacją, obiekt 12 był dużą jamą o nieregularnym kształcie, usytuowaną centralnie w ćwiartkach A i B ara VIII. Przebadana część miała wymiary: 3,90x3,80 m. Wypełnisko obiektu o kształcie zbliżonym do czworokątnego osiągało miąższość do 0,80 m. W pld-zach. części obiektu miało się znajdować palenisko. Wspomina o tym jedynie dziennik badań.

Na podstawie dokumentacji rysunkowej na omawianym arze wydzielono jeszcze dwa obiekty – nr 14 i 15 (patrz uwagi wyżej). Obiekt 15 to prawie okrągła w rzucie jama o średnicy około 2,50 m i nieregularnym w kształcie wypełnisku o głębokości 0,40 m. Pierwotnie mogła być funkcjonalnie związana z którymś z sąsiednich obiektów.

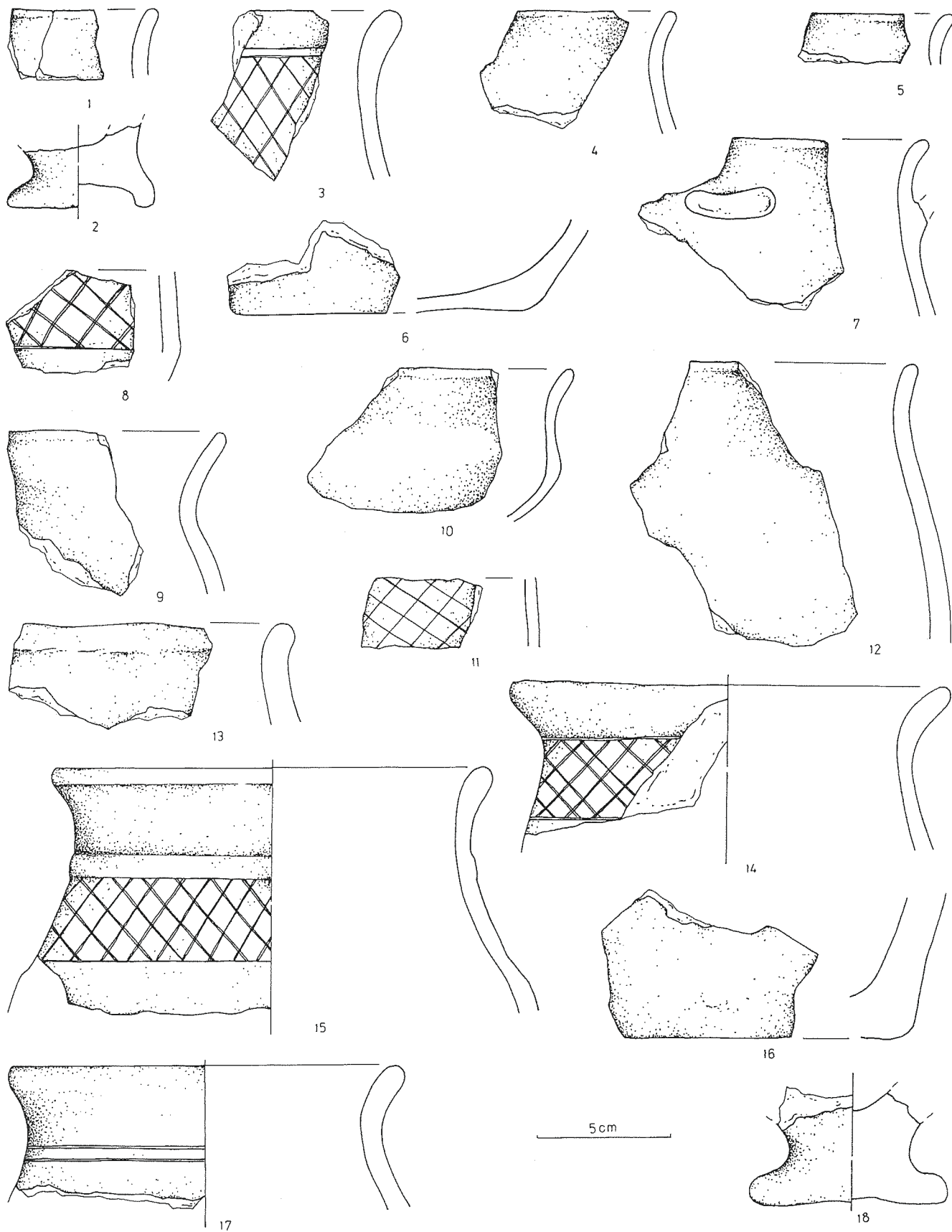
Numerem 14 oznaczono bardzo nieregularny w zarysie obiekt (obiekty?) wyraźnie rysujący się „wokół” jamy 12. Istniejące profile pokazują nieckowate wypełnisko o zróżnicowanej głębokości; od 0,30–0,80 m. Dodatkowo charakteryzuje się on inną, („brązową”) barwą wypełniska, niż obiekty 12 i 15. Sytuację dodatkowo komplikuje fakt, że interesujący nas teren jest od północy zniszczony, a od południa nie został do końca przebadany.

Odkryta na tym arze ceramika przypisana została wyłącznie obiektowi 12. Jest jednak zróżnicowana chronologicznie. Na ogólną liczbę 183 fragmentów naczyń, 84 fragmenty wiążą się z kulturą przeworską, pozostałe 99 z kulturą trzciniecką. Jeżeli uznamy, zgodnie ze stanowiskiem autora badań, obiekt 12 za rzymski, to materiał kultury trzcinieckiej pochodzi niewątpliwie z obiektów 14 czy 15. Zmieszanie ceramiki już na etapie badań oraz mało precyzyjne oznaczanie lokalizacji odkrywanego materiału, praktycznie uniemożliwia wszelkie próby jego porządkowania.

Inwentarz:

Ceramika kultury przeworskiej:

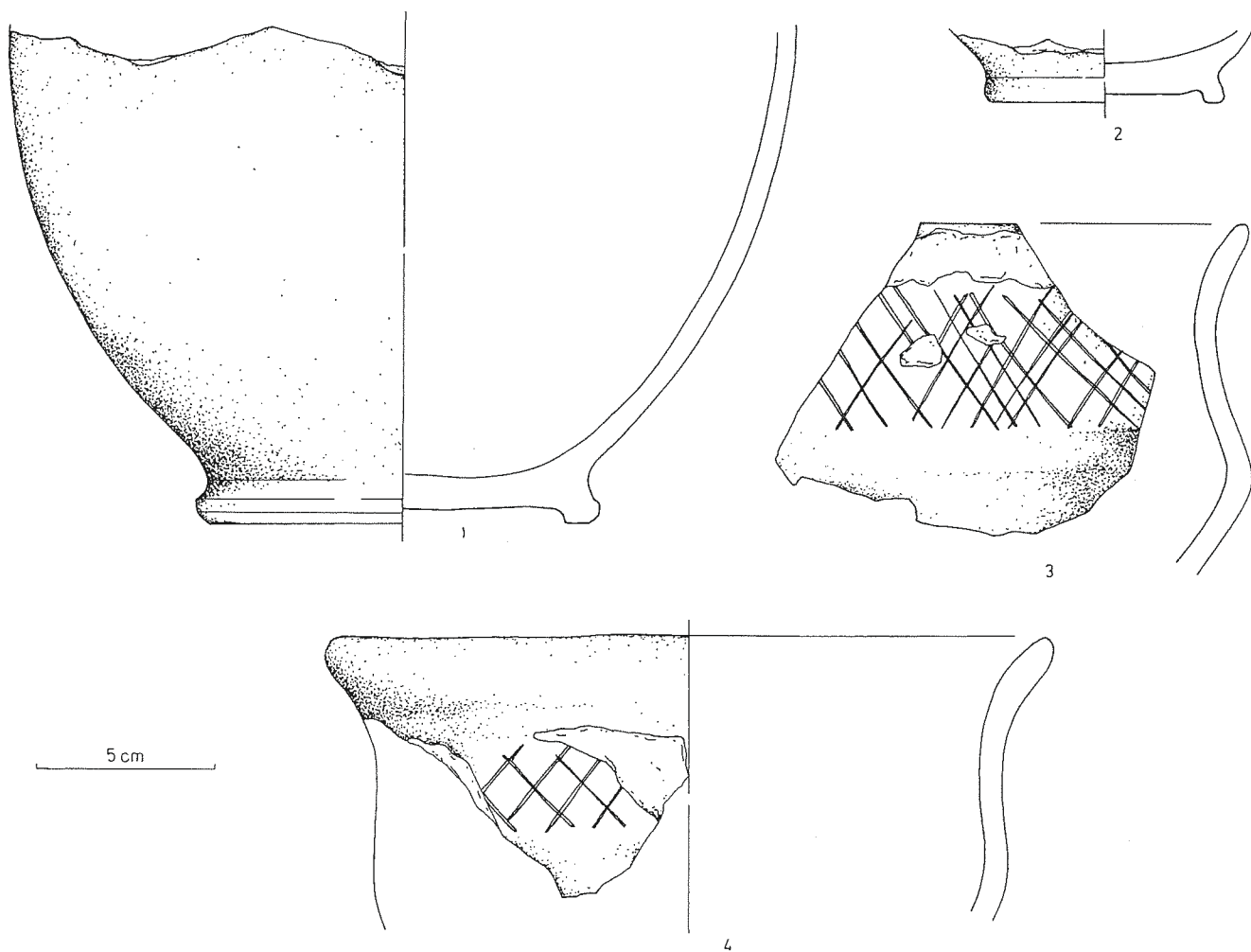
1. Fragment naczynia toczonego na kole ze śladem po uchu, powierzchnie ciemnosiwie, gładkie (tabl. V, 1).
2. Fragment pierścieniowego dna naczynia toczonego na kole, powierzchnie siwe, bardzo zniszczone, średnica dna: około 8 cm (tabl. V, 2).
3. Fragment pustej nóżki naczynia toczonego na kole, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. V, 9).
4. Dno naczynia toczonego na kole, pierścieniowate, powierzchnie siwe, gładkie, średnica dna: 10 cm (tabl. V, 10).
5. Fragment górnej części naczynia toczonego na kole o pogrubionej i wychylonej krawędzi, poniżej trzy poziome linie ryte ograniczające od góry ornament wyświecanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie, średnica wylewu: około 16 cm (tabl. V, 12).
6. 6 drobnych fragmentów naczyń toczonych na kole o siwych, gładkich powierzchniach.
7. Mały fragment dna naczynia lepionego ręcznie, powierzchnie ciemnobrunatne, gładkie, domieszka tłucznia, szamotu i miki (tabl. V, 3).
8. Fragment górnej części naczynia o silnie wywiniętym brzegu, ceramika wtórnie przepalona (tabl. V, 8).
9. 82 małocharakterystyczne fragmenty naczyń lepionych ręcznie,

Tabl. II. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Materiał zabytkowy z obiektu 9

Taf. II. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Fundmaterial aus dem Objekt 9

Табл. II. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. Вещевой материал из объекта 9

Tabl. III. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Materiał zabytkowy z obiektu 10

Taf. III. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Fundmaterial aus dem Objekt 10

Табл. III. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. Вещевой материал из объекта 10

powierzchnie brunatne, szaro- i ceglásticobrunatne, szorstkie i gładkie, domieszka tłucznia, szamotu i miki, niektóre fragmenty noszą ślady wtórnego przepalenia.

Ceramika kultury trzcinieckiej :

10. Fragment górnej części naczynia o pogrubionej, ukośnie ściętej krawędzi, powierzchnie brunatnoszare, bardzo szorstkie, duża domieszka tłucznia i szamotu (tabl. V, 4). 11. Fragment brzegu naczynia o pogrubionej, ukośnie ściętej krawędzi, powierzchnie gładkie, brunatne, domieszka tłucznia i miki (tabl. V, 6). 12. Fragment górnej części naczynia o pogrubionej, ukośnie ściętej krawędzi, poniżej dwie poziome listwy plastyczne, powierzchnie brunatne, bardzo gładkie, domieszka miki i drobnego tłucznia (tabl. V, 5). 13. Fragment górnej części naczynia o wychylonej, ukośnie ściętej krawędzi, szyjka pokryta poziomymi liniami rytymi, powierzchnie ceglásticobrunatne, gładkie, domieszka tłucznia, szamotu i miki (tabl. V, 11). 14. 95 małocharakterystycznych fragmentów naczyń, powierzchnie brunatne i ceglásticobrunatne, szorstkie i gładkie, domieszka tłucznia, szamotu i miki.

Obiekt 13 (ryc. 12)

Okrągła w zarysie jama o średnicy około 2,40 m. Profil czworokątny, lekko rozszerzający się dołem o głębokości 0,70 m.

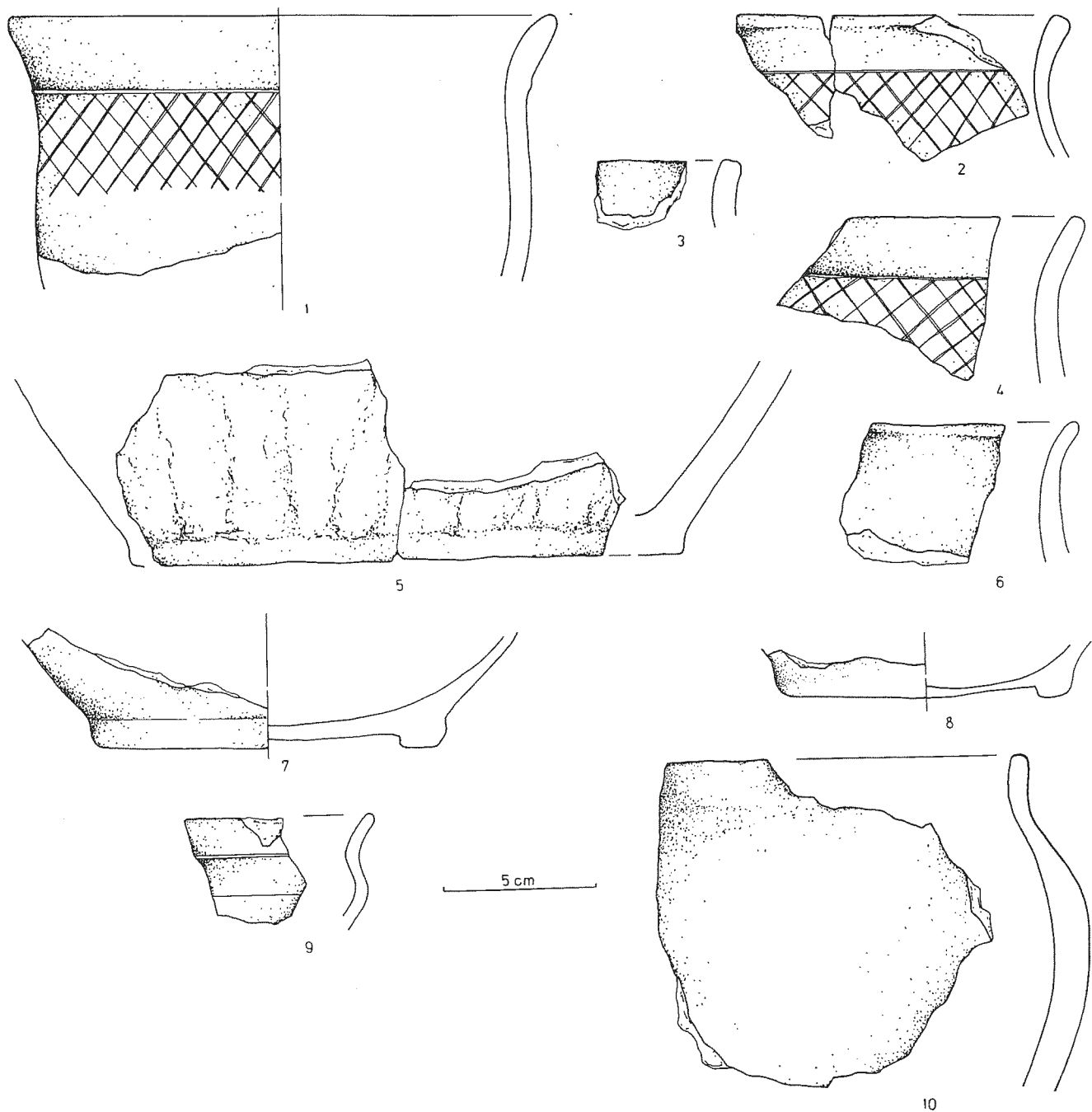
Inwentarz:

Brak materiału zabytkowego.

We wszystkich obiektach wystąpiły pojedyncze fragmenty kości zwierzęcych oraz polepa.

Materiał „luźny”

1. Nóż żelazny z dwustronnie wyodrębnionym trzpieniem, silnie skorodowany, zachowana długość: około 13 cm. (tabl. VI, 15). 2. Fragment górnej części naczynia toczzonego na kole o wywiniętym brzegu, na szyjce pozioma listwa plastyczna ograniczająca od góry ornament wświecanych, krokiewkowato (?) ułożonych linii, powierzchnie siwe, bardzo zniszczone – starte, średnica wylewu: około 19 cm (tabl. VI, 1). 3. Fragment naczynia toczzonego na kole, technologia i ornament bardzo zbliżone do opisanego powyżej (tabl. VI, 6). 4. Fragment górnej części naczynia toczzonego na kole o lekko wywiniętym brzegu, poniżej ornament wyświecanej kratki, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. VI, 2). 5. 3 fragmenty wylwów naczyń toczonych na kole o lekko wychylonych i pogrubionych brzegach, powierzchnie siwe, gładkie (tabl. VI, 4, 7, 12). 6. 21 drobnych fragmentów naczyń toczonych na kole o siwych, gładkich powierzchniach oraz 2 fragmenty o powierzchniach brunatnych, gład-

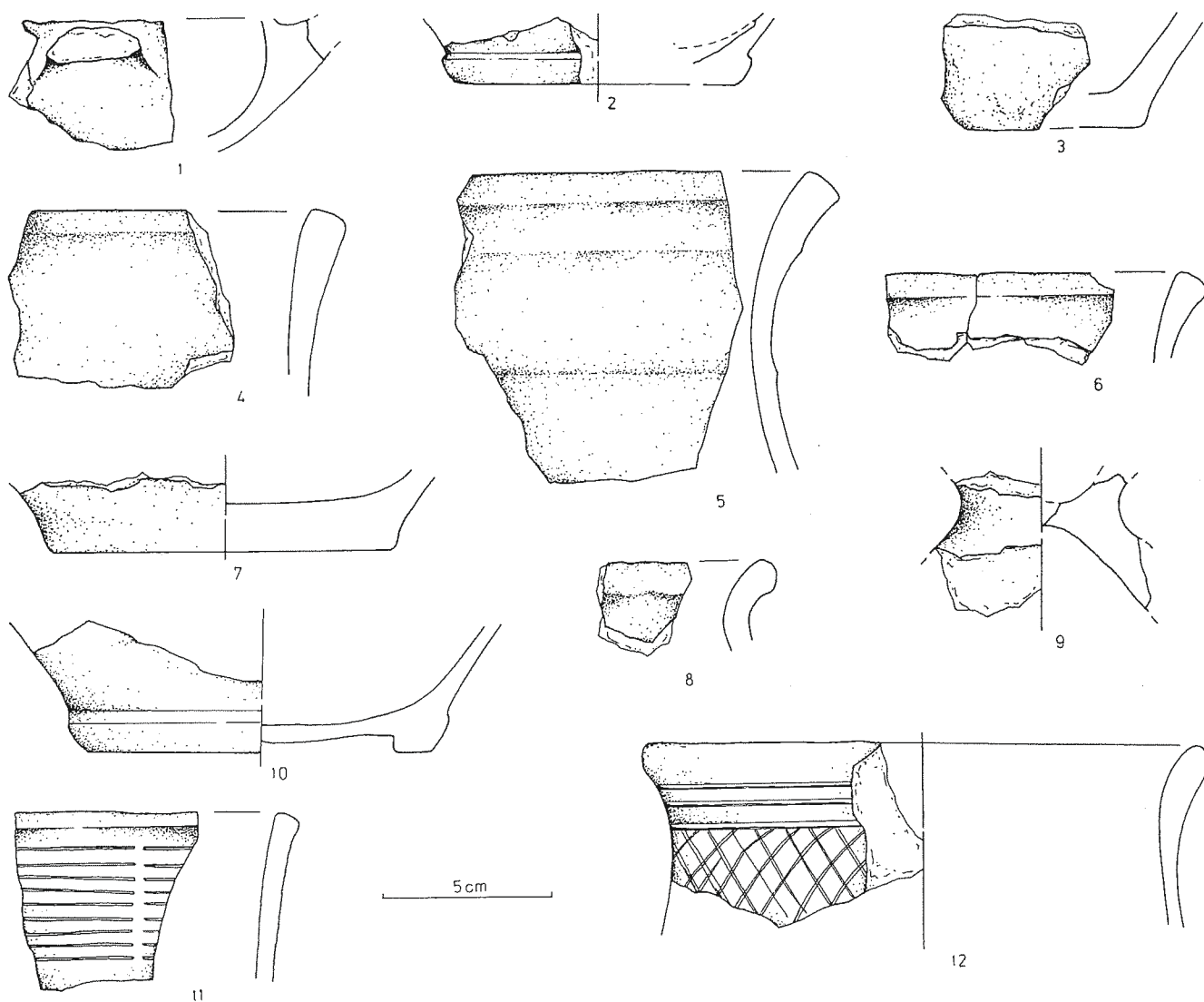
Tabl. IV. Radymno, pow. Jarosław, st. 12, Materiał zabytkowy z obiektu 11

Taf. IV. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Fundmaterial aus dem Objekt 11

Табл. IV. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. Вещевой материал из объекта 11

kich. 7. Fragment wylewu naczynia zasobowego o silnie pogrubionym i wysuniętym do wewnątrz brzegu, powierzchnie brunatno-szare, dość gładkie, domieszka drobnego tłucznia, (tabl. VI, 10). 8. Fragment brzegu naczynia w typie zasobowego, powierzchnie ceglaste, dość gładkie, bez wyraźnej intencjonalnej domieszki (tabl. VI, 14). 9. 3 małocharakterystyczne fragmenty środkowych części naczyń zasobowych, powierzchnie ceglastrobrunatne, lekko szorstkie, domieszka drobnego tłucznia. 10. Fragment wylewu naczynia lepionego ręcznie o prostej krawędzi, powierzchnie jasnobrunatne,

gładkie, domieszka tłucznia, szamotu i miki (tabl. VI, 3). 11. Przydenny fragment naczynia lepionego ręcznie, dno lekko wyodrębnione, płaskie, powierzchnie ceglastrobrunatne, „gruzelkowate”, domieszka szamotu, średnica dna: około 10 cm (tabl. VI, 8). 12. Fragment dna naczynia lepionego ręcznie, ślady wtórnego przepalania, domieszka tłucznia, średnica dna: około 10 cm (tabl. VI, 8). 13. Fragment płaskiego dna naczynia lepionego ręcznie, powierzchnie czarne, nierówne, domieszka gruboziarnistego tłucznia i szamotu, na dnie wyraźne ślady odcinania naczynia od podłoża, średnica:

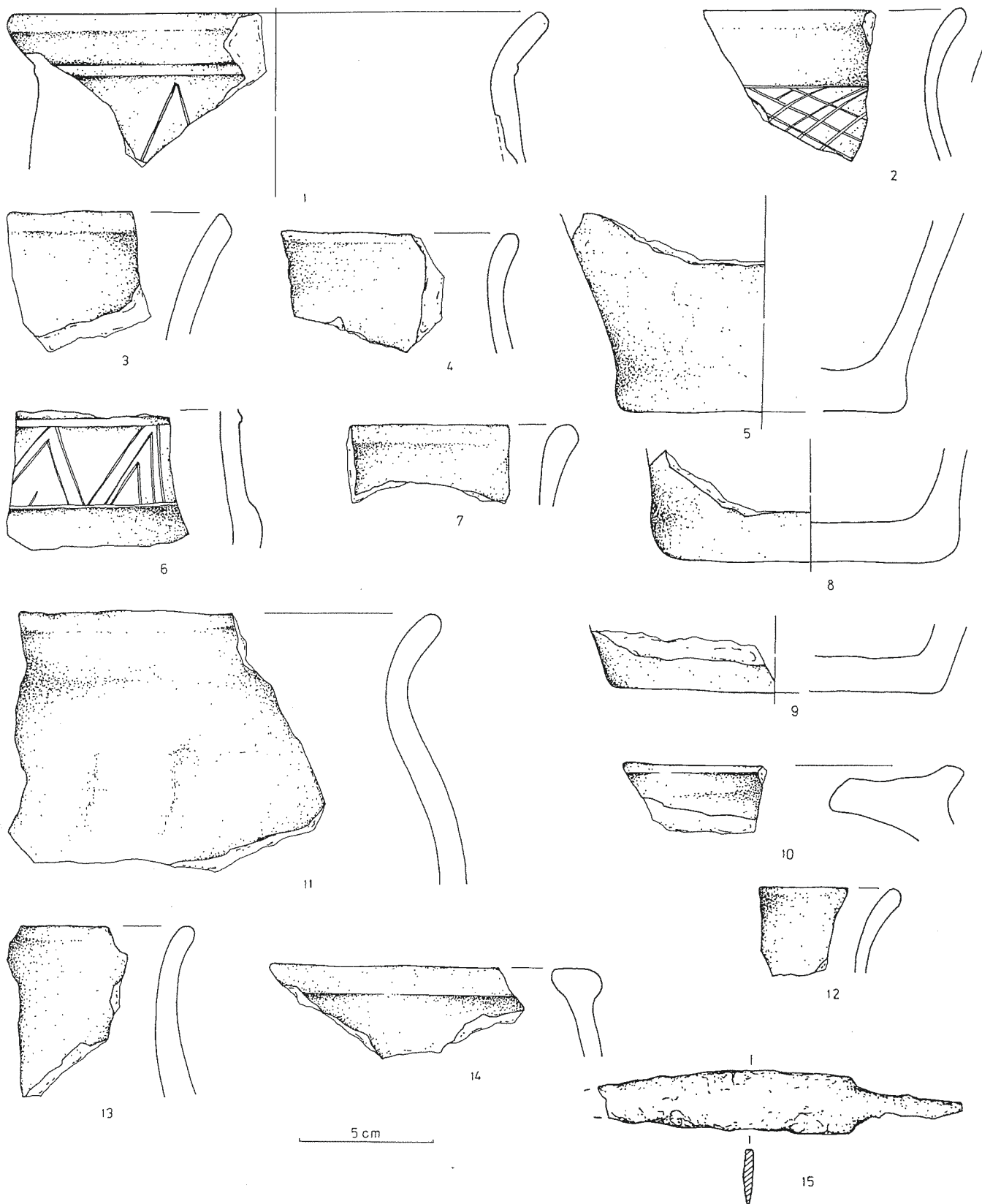
Tabl. V. Radymno, pow. Jarosław, st. 12, Materiał zabytkowy z obiektu 12

Taf. V. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Fundmaterial aus dem Objekt 12

Табл. V. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. Вещевой материал из объекта 12

ok. 12 cm (tabl. VI, 9). 13. Fragment górnej części naczynia lepionego ręcznie o esowatym profilu, powierzchnie brunatnoceglaste, gładkie ale bardzo nierówne, domieszka szamotu i tłucznia (tabl. VI, 11). 14. Fragment brzegu naczynia lepionego ręcznie, powierzchnie brunatne,

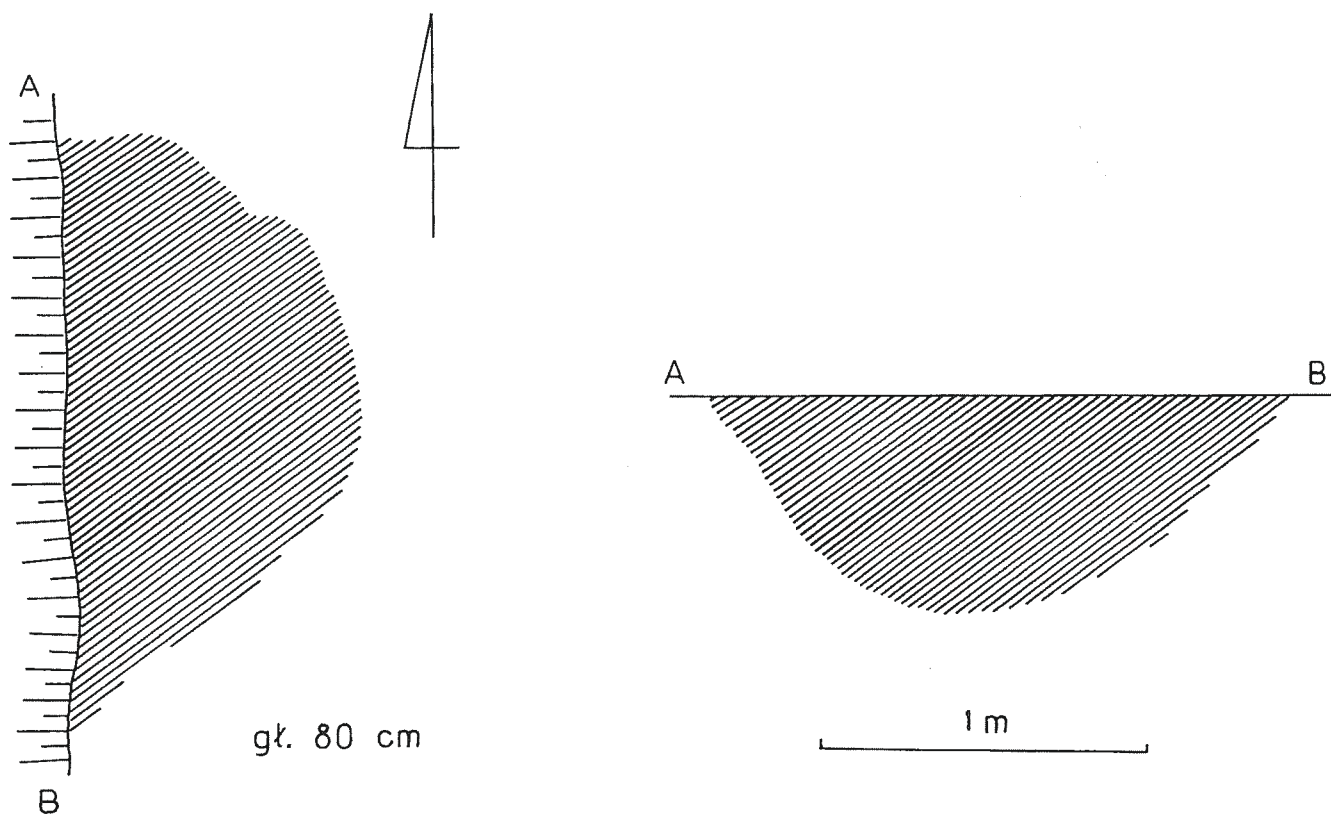
szorstkie, duża ilość domieszki tłucznia i miki (tabl. VI, 13). 15. 135 drobnych fragmentów naczyń lepionych ręcznie w tym mały fragment dna, powierzchnie brunatne, szaro- i ceglastobrunatne najczęściej szorstkie, domieszka tłucznia, tłucznia i szamotu, rzadziej miki.

Tabl. VI. Radymno, pow. Jarosław, st. 12, Materiał „luźny”

Taf. VI. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Lose Funde

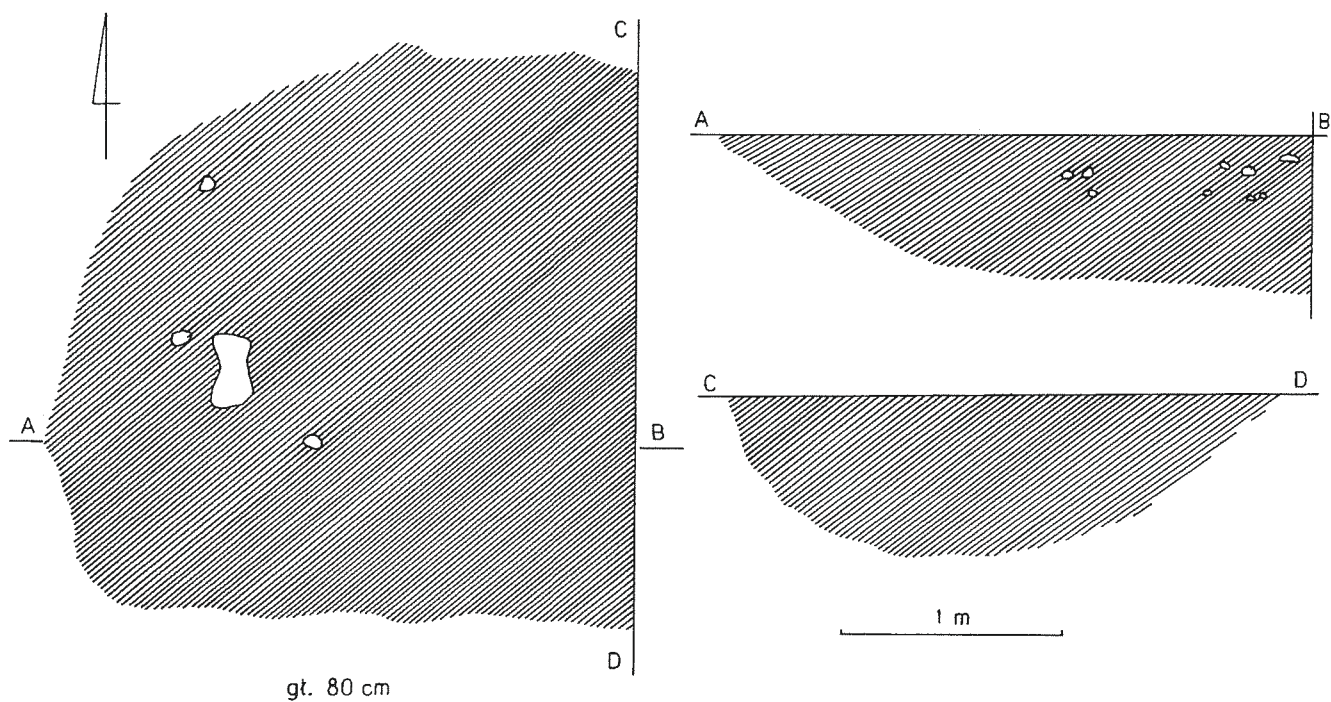
Табл. VI. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. «Разрозненный» материал

Ryc. 9. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profil obiektu 10

Abb. 9. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 10

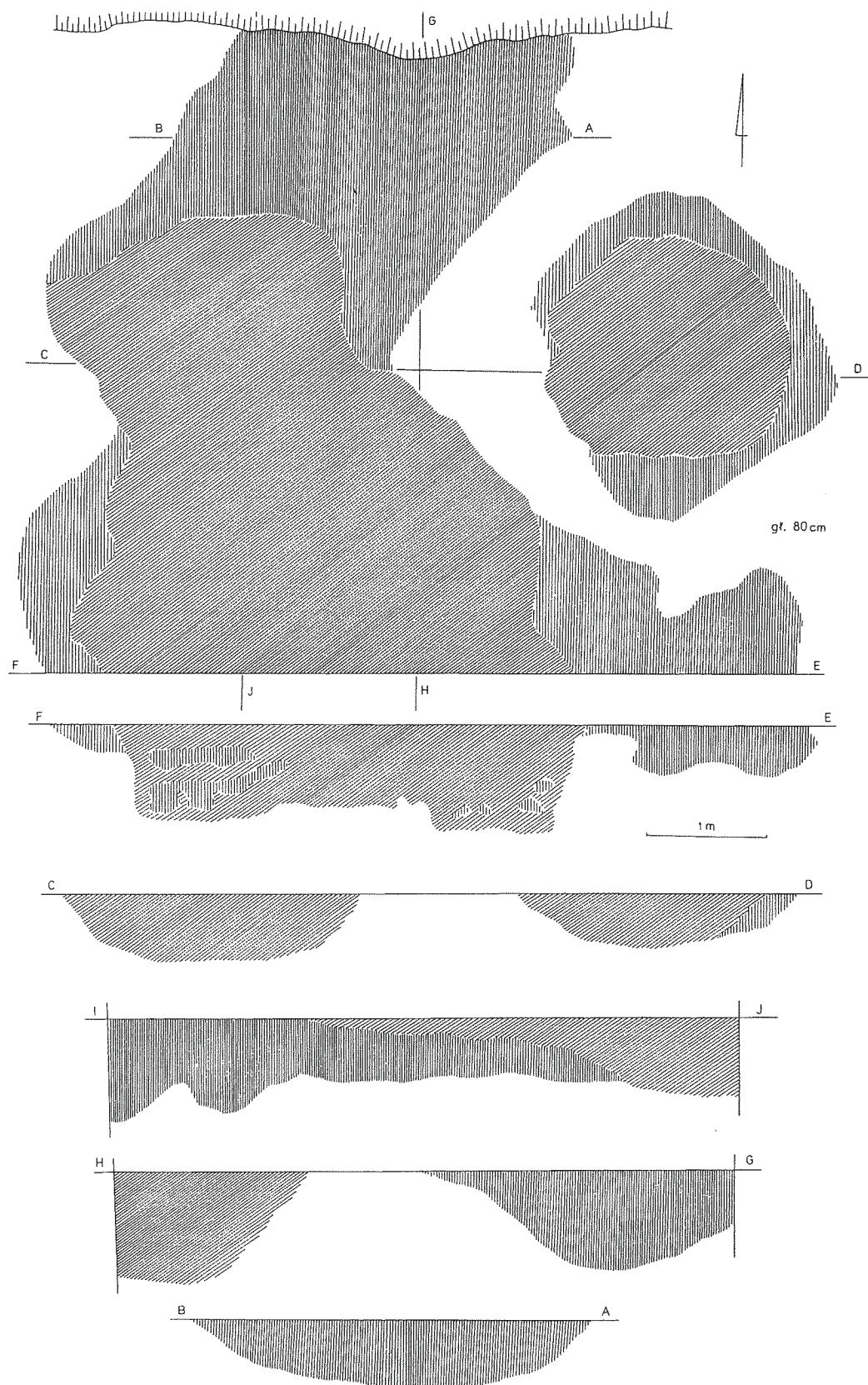
Рис. 9. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрез объекта 10

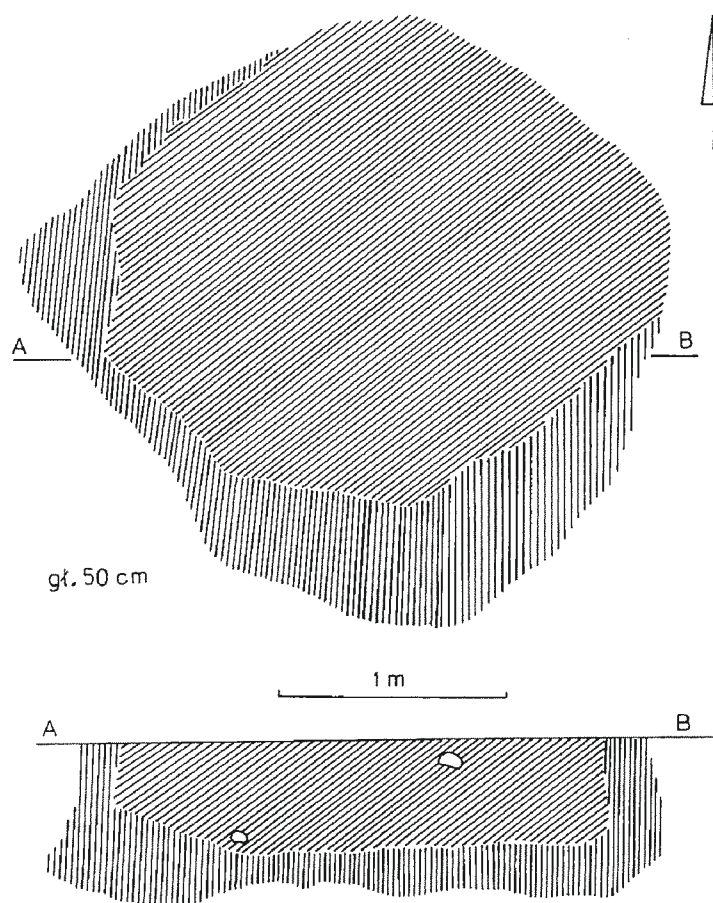
Ryc. 10. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profile obiektu 11

Abb. 10. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 11

Рис. 10. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрезы объекта 11

Ryc. 11. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profile obiektu 12 oraz 14 i 15
 Abb. 11. Radymno, Kreis Jaroslaw, Fundst. 12. Grundriß und Profile der Objekte 12, 14 und 15
 Рис. 11. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрезы объектов 12, 14, 15

Ryc. 12. Radymno, pow. Jarosław, st. 12. Rzut poziomy i profil obiektu 13
 Abb. 12. Radymno, Kreis Jarosław, Fundst. 12. Grundriß und Profil des Objekts 13
 Рис. 12. Радымно, пов. Ярослав, пам. 12. План и разрез объекта 13

ANALIZA

Omówione obiekty reprezentują dość jednorodny typ jam zagłębionych w ziemię o zbliżonych, najczęściej owalnych zarysach. Największe z nich (obiekty 3, 9, 13 oraz nie do końca przebadane 11 i 12?) posiadały powierzchnie od 6 do 14 m kw. Nieckowate wypełniska o dość płaskich dnach osiągały głębokość od 0,80 do 1,20 m. Odkryto w nich głównie ceramikę, najwięcej w jamie nr 9–130 fragmentów oraz kości zwierzęce i byłki polepy. W obiektach 9 i prawdopodobnie 12 wystąpiły paleniska kamienne. Brak jest śladów mogących świadczyć o rodzaju konstrukcji naziemnej tych obiektów. Zgodnie z kryteriami jakie przyjmuje się dla kultury przeworskiej (K. Godłowski 1969, s. 324, I. Jadczykowa 1983, s. 188–195, Z. Kobyliński 1988, s. 17–22) należy je uznać za pozostałości budynków mieszkalnych, prawdopodobnie półziemianek. Najbliższe terytorialnie analogie dla tego typu obiektów pochodzą m.in. z Tryńczy, pow. Przeworsk (J. Martuszeński 1973, s. 93, ryc. 4), Korniaćkowa Płn., pow. Łańcut (J. Podgórska-Czopek 1992, s. 205, ryc. 2; Lubelczyk, P. Mitura 1993, s. 195, ryc. 5), Hłomczy, pow. Sannok (A. Muzyczuk, E. Pohorska-Kleja 1994, s. 123, ryc. 51), Krasiczyna, pow. Przemyśl (W. Poradyło 1999, s. 80), Gro-

dziska Dolnego, pow. Leżajsk (S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 2000, s. 205, ryc. 2).

Wg dziennika badań w jamie nr 3 odkryto czaszkę psa. Był to zapewne intencjonalny pochówek. Znaleźiska całych psich szkieletów jak i samych czaszek znane są w kulturze przeworskiej (M. Sobociński 1970, s. 259, J. Pyrgała 1972, s. 196, L. Szadkowska 1982, s. 79, ryc. 7). Szczególnie licznie występują na Kujawach (A. Cofta-Broniewska 1979, s. 182). Najbliższą analogią dla naszego odkrycia jest pochówek czaszki psa z obiektu 2 w Tarnobrzegu-Zakrzowie (J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991a, s. 103).

Pozostałe obiekty omawianej osady to niewielkie, najczęściej nieckowate w przekroju jamy o głębokości od 0,60–1,40 m związane zapewne z bliżej nieokreśloną działalnością gospodarczą. W tej grupie wyróżnia się obiekt 2 będący często spotykanym na osadach kultury przeworskiej typem paleniska o czworokątnym zarysie z brukiem kamiennym noszącym ślady silnego działania ognia. Analogiczne obiekty znane są m.in. z osad w Grodzisku Dolnym, pow. Leżajsk (materiał nie publikowany w zbiorach Muzeum Okręgowego w Rzeszowie) i Mielcu (P. Mitura 1999, s. 143).

Wszystkie obiekty rozmieszczone są dosyć równomiernie na całym przebadanym obszarze (ryc. 2), chociaż nie jest to na pewno obraz pełny. Zachodzi uzasadniona obawa, że część obiektów mogła ulec zniszczeniu. Dotyczy to przede wszystkim północnej części badanego obszaru.

Odkryty w Radymnie materiał zabytkowy to przede wszystkim ceramika naczyniowa oraz fragment blaszki brązowej (tabl. I, 2) i dwa silnie skorodowane noże żelazne (tabl. I, 7, VI, 15). Lepiej zachowany (tabl. VI, 15) reprezentuje bardzo pospolity w kulturze przeworskiej typ noży prostych z dwustronnie wyodrębnionym trzpieniem bez większych walorów datujących (K. Godłowski 1977, s. 92, 93).

Materiał ceramiczny kultury przeworskiej to 594 fragmenty naczyń. Zdecydowana większość (426 fragmentów) pochodzi z obiektów, reszta (z zastrzeżeniami, patrz wyżej) uznana została za materiał „luźny”. Ceramika jest silnie rozdrobniona. Nie udało się zrekonstruować w całości żadnego naczynia.

Zbiór ten reprezentowany jest przez dwie grupy: naczynia toczone na kole i lepiące w ręku.

CERAMIKA TOCZONA NA KOLE

Odkryto 134 fragmenty naczyń toczonych co stanowi 22,5%. Większość z nich ma zniszczone (starte) powierzchnie. Pod względem technologicznym stanowią bardzo jednolity zbiór. Poza dwoma fragmentami zasobowców (tabl. VI, 10), są to wyłącznie naczynia o powierzchniach gładkich siwych, jedynie w kilku przypadkach o barwie ceglastej, ciemnoszarej lub czarnej. Gлина nie zawiera intencjonalnej domieszki schudzającej a naczynia wykonane są bardzo starannie. Cechy te odpowiadają typowej dla kultury przeworskiej kategorii naczyń toczonych na kole określanymi jako ceramika gładka (K. Godłowski 1969, s. 92, 93, H. Dobrzańska 1980, s. 92, 93; 1990b, s. 27).

W zakresie form naczyń, omawiany zbiór również nie wykazuje dużego zróżnicowania. Poza fragmentem dzbanka (tabl. II, 7) większość naczyń mieści się w grupie mis, czarek i waz obejmujących typy 1–17 wg klasyfikacji H. Dobrzańskiej dla osady w Igołomi (H. Dobrzańska 1990b, s. 29–37). Bliżej przyporządkować możemy fragmenty górnych części naczyń o średnicach wylewów od 16,5–20 cm o rozchyłonych brzegach i często lekko pogrubionej krawędzi (tabl. II, 14, 17; III, 4; IV, 1; V, 12; VI, 1). Są one najliczniej reprezentowane w tej grupie ceramiki i odpowiadają typom 2 i 3 H. Dobrzańskiej datowanym na fazy C1b–C2 i D (H. Dobrzańska 1990b, s. 31, 32). Naczynia o podobnym sposobie ukształtowania górnych partii znane są z większości stanowisk kultury przeworskiej gdzie odnotowano obecność gładkiej odmiany ceramiki wykonanej na kole, jednak szczególnie bliskie wydają się formy z osad w Boguchwale, pow. Rzeszów, st. 2 (J. Podgórska-Czopek 1991 a, ryc. 4: a, b, f, 5; d, 6; g, 10; b, d), Przeworsku, st. 5 (J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991b, ryc. 1: a, d, g, 2: a, c, 3: b), Nehrybce, pow. Przemyśl, st. 7 (W. Poradyło 1999, ryc. 4/1, 4, 10, 5/4) i Grodzisku Dolnym, pow. Leżajsk, st. 22 (S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 2000, tab. V: 8).

Z jamy 9 w Radymnie pochodzi fragment górnej części starannie wykonanego naczynia o średnicy wylewu mniejszej od średnicy brzuśca (tabl. II, 15) co odpowiada typowi 17 dla ceramiki igolomskiej (H. Dobrzańska 1990a, s. 85, 1990b, s. 37). Prawie identyczne naczynie, tylko nieco większych rozmiarów, wystąpiło na st. 5 w Przeworsku (J. Podgórska-Czopek 1991 b, ryc. 3: b).

Na uwagę zasługuje również fragment górnej części naczynia z krezowato rozszerzoną krawędzią (tabl. VI, 14) odpowiadający typowi B VIII H. Dobrzańskiej szczególnie często spotykanemu na cmentarzyskach jak i osadach z fazy D (H. Dobrzańska 1980, s. 99, 100). W odróżnieniu od okazu z Radymna większość brzegów tego typu znanych m.in. z Przeworska (J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991b, ryc. 2: b, f, g) czy Maćkówki, pow. Przeworsk (P. Krupop, J. Sikorski 1991, charakteryzuje się rozszerzeniem krawędzi na zewnątrz. Jednak wg H. Dobrzańskiej różnorodność ukształtowania brzegów tej kategorii naczyń pozostaje bez wpływu na ich chronologię i ma raczej związek ze zróżnicowaniem terytorialnym (H. Dobrzańska 1980, s. 98).

Z 7 den pochodzących z Radymna, 6 to dna pierścieniowate o średnicach od 6,5 do 11 cm, (tabl. III, 1, 2; IV, 7, 8; V, 10). Z reguły są bardzo starannie wykonane jak np. dno z jamy 10 (tabl. III, 1) przechodzące w baniasty brzusiec.

Ponad 11% naczyń z omawianej grupy nosi ślady zdobienia głównie ornamentem wyświecanym, który pokrywa górne części brzuśców. Najczęściej jest to regularna ukośna kratka wykonana bardziej lub mniej starannie (tabl. III, 3, 4) często ujęta jedno- lub dwustronnie w poziome linie wyświecane lub ryte (tabl. II, 3, 8, 14; IV, 1, 2, 4) zastępowane czasem przez listwy plastyczne (tabl. II, 15). Na dwóch fragmentach, być może tego samego naczynia, występuje ornament wyświecany w formie wsuwanych trójkątów (tabl. VI, 1, 6).

Wyświecanie jest bardzo charakterystycznym sposobem zdobienia gładkiej ceramiki toczonej w kulturze przeworskiej, a do najpopularniejszych wątków należy skośna kratka (H. Dobrzańska 1990b, s. 48). Rzadsze są inne motywy w tym wsuwane trójkąty. Ten typ ornamentu wystąpił w Przeworsku, st. 5 (J. Podgórska-Czopek 1991b, ryc. 1: h) oraz w Nehrybce, pow. Przemyśl, st. 7 (W. Poradyło 1999, ryc. 5/6).

CERAMIKA LEPIONA W RĘKU

Ta kategoria naczyń obejmuje 458 fragmentów z czego jedynie 3 fragmenty posiadają czarne, błyszczące powierzchnie, reszta to naczynia tzw. grubej roboty. Materiał jest silnie rozdrobniony i często nosi ślady wtórnego przepalenia. W większości są to fragmenty esowatych garnków o brunatnych gładkich (tabl. VI, 11) lub części szorstkich powierzchniach (tabl. II, 12, 13; VI, 13) z domieszką schudzającą w postaci tłuczni lub tłuczni i szamotu czasem w połączeniu z miką. Są to formy umieszczane w bardzo szerokich ramach chronologicznych (K. Godłowski 1977, s. 128).

Wśród den dominuje bardzo pospolity typ płaski prosty (tabl. I, 4) lub lekko wyodrębniony (tabl. IV, 7; V, 3; VI, 5). Występują również dna uformowane w stopkę (tabl. II, 2, 18; V, 9).

Podsumowując uwagi o materiale zabytkowym z Radymna należy podkreślić dominującą rolę ceramiki w tym znaczny udział naczyń toczonych na kole. Interesująco wypada porównanie frekwencji poszczególnych rodzajów ceramiki na osadach z młodszego okresu rzymskiego w Polsce pld-wsch. Pamiętać jednak należy, że większość z tych stanowisk badana była fragmentarycznie, najczęściej w obliczu zagrożenia zniszczeniem. Nie zawsze też dysponujemy w pełni zadowalającymi opracowaniami. Najbardziej charakterystyczny jest znikomy udział cienkościennych naczyń czernionych. W Radymnie wynosi on 0,5%. Niewiele więcej bo 1% na st. 2 w Boguchwale, pow. Rzeszów (J. Podgórska-Czopek 1991, s. 250). Ich funkcje przejęły naczynia toczne (K. Godłowski 1977, s. 180). Na stanowiskach w Nehrybce, pow. Przemyśl i Przeworsku, gdzie stwierdzono bardzo duży udział ceramiki toczonej, naczynia czernione nie występują (J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991b, s. 17–26, W. Poradyło 1999, s. 217–227). W materiale z Radymna ceramika wykonana na kole stanowi 22,5%. Zbliżone dane dotyczą osady w Boguchwale, pow. Rzeszów – 24,5% (J. Podgórska-Czopek 1991, s. 250) i Świlczy, pow. Rzeszów – ok. 20% (A. Gruszczyńska 1984, s. 104–109, 1999a, s. 291–292, 1999b, s. 178)¹. Nieco mniej tego typu naczyń odkryto w Maćkówce, pow. Przeworsk – 12,8% (P. Krupop, J. Sikorski – praca magisterska w maszynopisie). „Skrajne” wartości odnoszą się do Leska, pow. bieszczadzki – zaledwie 2,4%

¹ W publikacji z roku 1991 (J. Podgórska-Czopek 1991, s. 25) mylnie podano ilość ceramiki toczonej w Świlczy.

(A. Barłowska 1984, s. 90) oraz Przeworska, st. 5 – 46,5% (J. Podgórska-Czopek 1991b, s. 25) i Nehrybki, pow. Przemyśl – aż 64% (W. Poradyło. 1999, s. 217), chociaż w tym ostatnim przypadku opracowanie dotyczy praktycznie jednej jamy.

Cechą charakterystyczną naczyń toczonych na kole z Radymna jest ich duża jednorodność. Dotyczy to zarówno technologii, morfologii jak i zdobnictwa. W sytuacji gdy nie dysponujemy innymi wyznacznikami chronologicznymi, ceramika, w tym zwłaszcza toczona na kole, ma podstawowe znaczenie przy datowaniu stanowiska.

Znaczna ilość naczyń toczonych przy znikomym udziale ceramiki czernionej oraz wyróżnione w tym zespole typy naczyń pozwalają odnosić czas użytkowania osady w Radymnie do młodszego okresu rzymskiego, może również początków fazy D.

Poza ceramiką przeworską odkryto tutaj również 99 fragmentów naczyń kultury trzcinieckiej. Wystąpiły one wyłącznie w obrębie ara VIII. Bardzo prawdopodobny jest ich związek z obiektem 14 lub 15 (porównaj uwagi wyżej). Jest to zarówno ceramika o powierzchniach bardzo gładkich, wręcz wyblyszczanych, jak i szorstka; z dużą ilością domieszki tłucznia kamiennego i miki.

4 fragmenty brzegów (tabl. V, 4, 5, 6, 11) mają charakterystycznie pogrubione i ukośnie ścięte krawędzie. Dwa z nich zdobione są poziomymi żłobkami (tabl. V, 11) oraz delikatnymi „uskokami” (tabl. V, 5) określanymi jako listwy plastyczne chociaż najczęściej formowane były ze ścianki naczynia (J. Górski 1990, s. 18).

Wydaje się, że omawiany zbiór możemy odnosić do fazy klasycznej tej kultury (H. Taras 1995, s. 74).

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

Aksamit T.

1962 *Sprawozdanie z działalności Ośrodka Archeologicznego w Rzeszowie w latach 1960 i 1961*. „MSROA za rok 1962”, s. 35–44.

Aleksiewicz M.

1958 *Zarys osadnictwa z okresu lateńskiego i rzymskiego oraz wpływów kultury rzymskiej na ziemie woj. rzeszowskiego*, „Rocznik Województwa Rzeszowskiego”, t. 1, s. 5–100.

Barłowska A.

1984 *Osada z późnego okresu wpływów rzymskich w Lesku, woj. Krosno*, „MSROA za lata 1976–1979”, s. 51–102.

Cofta-Broniewska A.

1979 *Grupa kruszańska kultury przeworskiej*, Poznań.

Czopek S., Podgórska-Czopek J.

2000 *Wielokulturowe stanowisko nr 22 w Grodzisku Dolnym, pow. Leżajsk – podsumowanie wyników badań prowadzonych w latach 1996–1999*, „MSROA”, t. 20, s. 203–224.

Dobrzańska H.

1980 *Zagadnienie datowania ceramiki toczonej w kulturze przeworskiej*, „APolski”, t. 24, s. 87–152.

1990a *Osada z późnego okresu rzymskiego w Igołomi, woj. krakowskie. Część I. Materiały*, Wrocław.

1990b *Osada z późnego okresu rzymskiego w Igołomi, woj. krakowskie. Część II*, Wrocław.

Godłowski K.

1969 *Budownictwo, rozplanowanie i wielkość osad kultury przeworskiej na Górnym Śląsku*, „WA” t. 34, s. 305–331.

1977 *Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku, cz. II*, „Mat. Star. i Wcz.” t. 4, s. 7–239.

Górski J.

1990 *Osada kultury trzcinieckiej w Jakuszowicach. Część I*, Kraków.

Gruszczyńska A.

1984 *Osada z wczesnego okresu wędrówek ludów w Świlczy, woj. Rzeszów*, „MSROA za rok 1976–1979”, s. 103–130.

1999a *Osada z V wieku w Świlczy na tle osadnictwa w regionie rzeszowskim*, [w:] *Na granicach antycznego świata. Materiały z konferencji*, Rzeszów, s. 285–301.

1999 b *Badania na osadzie z V wieku n.e. w Świlczy, woj. podkarpacki w latach 1977, 1981–1982*, „MSROA”, t. 20, s. 165–188.

Jadczykowska I.

1983 *Budownictwo mieszkalne ludności kultury przeworskiej na obszarze Polski*, „PMMAiE”, nr 28/1981, s. 109–247.

Kobyliński Z.

1988 *Struktury osadnicze na ziemiach polskich u schyłku starożytności i w początkach wczesnego średniowiecza*, Wrocław.

Krupop P., Sikorski J.

1991 *Osada z późnego okresu wpływów rzymskich i okresu wcze-*

- snośredniowiecznego w Maćkówce, woj. przemyskie, praca magisterska napisana w Katedrze Archeologii UMCS w Lublinie – maszynopis.
- Lubelczyk A., Mitura P.
- 1993 *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na st. 4a w Korniaktowie Płn., woj. Rzeszów*, „MSROA za lata 1991–1992”, s. 193–196.
- Martuszeński J.
- 1973 *Badania archeologiczne na wielokulturowym stanowisku nr 1 w Tryńczy, pow. Przeworsk*, „MSROA za lata 1968–1969”, s. 92–94.
- Moskwa K.
- 1961 *Ochrona zabytków archeologicznych w województwie rzeszowskim*, „Z Otcłani Wieków”, Rok 27, z. 2, s. 89–91.
- Muzyczuk A., Pohorska-Kleja E.
- 1994 *Wyniki badań wykopaliskowych w Hłomczy, gm. Sanok, woj. krośnieńskie w latach 1981–1985. Część I. Materiały*, „MSROA za rok 1993”, s. 55–154.
- Podgórska-Czopek J.
- 1991 *Materiały do poznania kultury przeworskiej z terenu Polski południowo-wschodniej*, „Spr. Ach.”, t. 43, s. 239–264.
- 1992 *Osada z okresu wpływów rzymskich na st. 4b w Korniaktowie Płn., woj. Rzeszów*, „MSROA za lata 1985–1990”, s. 201–208.
- Podgórska-Czopek, Czopek S.
- 1991a *Materiały z osad kultury łużyckiej (grupy tarnobrzezkiej) i kultury przeworskiej ze st. 1 w Tarnobrzegu-Zakrzowie*, „MSROA za lata 1980–1984”, s. 71–114.
- 1991b *Ceramika z późnego okresu wpływów rzymskich ze stanowiska 5 w Przeworsku*, [w:] *Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie, Prace Humanistyczne. Seria I*, z. 30/ 1991, s. 17–28.
- Poradyło W.
- 1999 *Osada kultury przeworskiej w Nehrybce, woj. przemyskie* [w:] *Na granicach antycznego świata. Materiały z konferencji*, Rzeszów, s. 217–228.
- Pyrgała J.
- 1972 *Mikroregion osadniczy między Wisłą a dolną Wkrą w okresie rzymskim*, Wrocław.
- Sobociński M.
- 1970 *Materiał kostny zwierzęcy z wykopalisk w Kobylnikach i Aleksandrowie, pow. Busko Zdrój* [w:] *Rozprawy Zespołu Badań nad Polskim Średniowieczem Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej*, t. 5, s. 259–281.
- Szadkowska L.
- 1982 *Osada kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich w Opolu-Zakrzowie*, „Opolski Rocznik Muzealny”, t. 7, s. 66–116.
- Taras H.
- 1995 *Kultura trzciniecka w międzyrzeczu Wisły, Bugu i Sanu*, Lublin.
- Wielowiejski J.
- 1961a *Sprawozdanie z badań ratowniczych obiektów kultury przeworskiej w powiecie przemyskim i radymniańskim w roku 1961*, „MSROA za rok 1961”, s. 35–41.
- 1961b *Rzeszowskie w czasach rzymskich*, „Z Otcłani Wieków”, Rok 27, z. 2, s. 99–106.

Joanna Podgórska-Czopek

Materialien von den Rettungsausgrabungen auf der Fundstelle Nr 12 in Radymno, Kreis Jarosław (1958–1961)

Zusammenfassung

Die Fundstelle Nr 12 in Radymno ist auf dem Gebiet einer Ziegelei im nordwestlichen Stadtteil lokalisiert. In den Jahren 1958–1961 haben dort Antoni Kunysz und später Jerzy Wielowiejski Rettungsausgrabungen durchgeführt, in Folge deren 11 mit der Besiedlung der Przeworsk – Kultur verbundene Objekte freigelegt wurden. Unter diesen Objekten findet man sowohl solche, die mit der näher unbestimmten wirtschaftlichen Tätigkeit des Menschen verbunden sind als auch Wohnobjekte (3, 9, 11–13), darunter auch Objekt Nr 3 mit der Bestattung eines Hundeschädels, die zahlreiche Analogien besonders auf dem Gebiet von Kujawy besitzt. Das hier freigelegte Fundmaterial bildet fast hauptsächlich stark zerstückelte Keramik, insgesamt 594 Fragmente, davon 134 Fragmente (22,5%) vertreten die Drehscheibenkeramik.

Die Drehscheibengefäße bilden eine einheitliche Sammlung sowohl hinsichtlich der Technologie, Morphologie als auch der Ornamentik. Das ist vor allem glatte Graukeramik. Die meisten Fragmente sind Überreste der Schüsseln, Schälchen und Vasen. Als Ornament ist das eingeglättete querkarierte Muster vorherrschend, und es bedeckt die oberen Bauch – und Halsteile der Gefäße.

Unter den handgekneten Gefäßen überwiegen Fragmente der topfartigen Formen mit braunen rauen Flächen ohne Ornament. Der Anteil der geschwärzten Keramik beträgt nur 0,5%. Diese Siedlung wird in die jüngere römische Periode und vielleicht auch in den Anfang der Phase D datiert.

**Материалы охранных раскопок на памятнике 12 в Радымно,
пов. Ярослав (1958–1961 гг.)**

Резюме

Памятник 12 в Радымно расположен на территории кирпичного завода в северо-западной части города. В 1958–1961 гг. Антони Куныш, а позднее Ежи Вельowejски предприняли там охранные раскопки, открыв 11 объектов, связанных с поселением пшеворской культуры. Среди них отмечены объекты неопределенной культурной принадлежности как хозяйственные, так и жилищные (3, 9, 11–13), в том числе объект № 3 с погребением черепа собаки. Многочисленные аналогии последнему известны, в частности, на территории Куявии. Вещевой материал, выявленный здесь – это, преимущественно, сильно измельченная керамика. Всего собрано 594 фрагмента, из которых 134 (22,5%)

изготовлено на круге. Круговые сосуды представляют довольно однородную совокупность как с точки зрения технологии и морфологии, так и декорирования. Это исключительно серая и гладкая керамика. Большинство лучше сохранившихся фрагментов происходит от мисок, кубков и ваз. Преобладает орнамент в виде лощеной косой клеточки, которая занимает верхнюю часть плечек и шейки.

Среди лепных сосудов доминируют горшкообразные формы с темно-коричневой, шершавой поверхностью, неорнаментированные. Черная – «столовая» – керамика составляет едва 0,5%.

Поселение датируется позднееримским временем, возможно, началом фазы Д.